

1 november 1953
8e jaargang no.11

de witlaan

personeelsorgaan van de n.v. koninklijke pakketvaart-maatschappij

achtste jaargang — no. 11
overneming van tekst en
illustraties alleen geoor-
loofd met bronvermelding

alle stukken „de uitlaat”
betreffende te adresseren:
aan de redactie van
„de uitlaat”
p/a k.p.m.
medan merdeka timur 5
djakarta

dit nummer bevat o.a.:
president-directeur iken
terug in indonesië

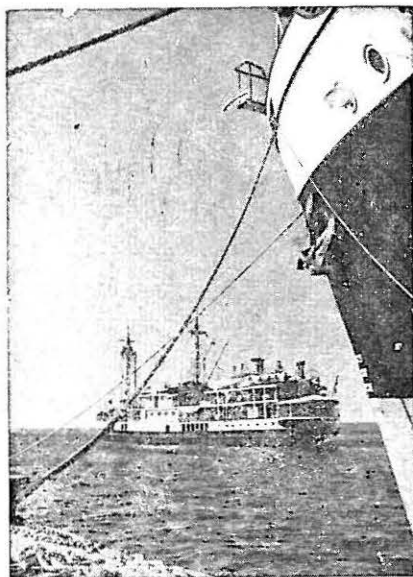
de „de ruyterschool” te
vlissingen vierde gouden
jubileum

adjuut-chef rietberg con-
strueerde zonne-chronome-
ter

reis-impressies door habe
zo zijn wij want wij
moeten wel.....

verlof en arbeid

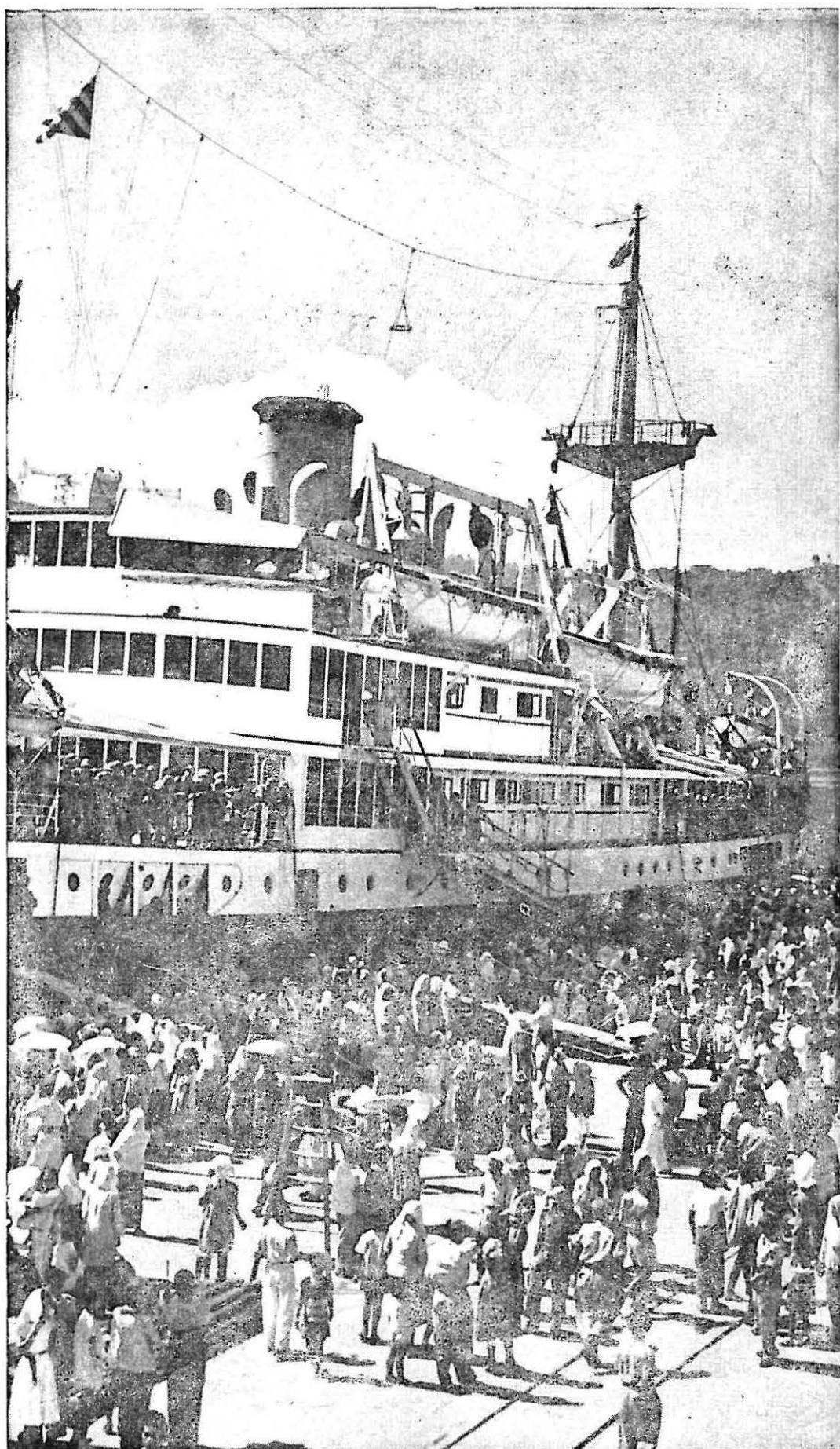
agentschap menado in
nieuw gebouw

Op de frontpagina:

Het ms. „Tosari” verlaat de haven van Tg.
Priok. Op de voorgrond rechts: de boeg van
het ms. „Camphuys”.

(foto: studio Tong & Tim)

De beste foto van de maand.

Het ms. „Kaliunda” bij het debarkeren van passagiers te Padang.

Met deze foto won de heer W. T. H. Rombout, marconist, de door ons uitgeloopte prijs van Rp. 50—

President-directeur Iken terug in Indonesië

President-directeur D. Iken.

Onze president-directeur, de heer D. Iken, is op Zaterdag 10 October j.l. per vliegtuig van zijn in Nederland doorgebrachte verlof in Djakarta teruggekeerd.

Zoals men weet heeft de heer Iken van zijn verblijf in Nederland gebruik gemaakt om zich onder behandeling van een oogspecialist te stellen en werd voor het ondergaan van 2 operaties daartoe opgenomen in de ooglijderskliniek van Prof. Weve te Utrecht. Op 23 Juni j.l. werd de heer Iken geheel genezen uit deze kliniek ontslagen.

Namens het gehele personeel roepen wij hierbij onze president-directeur een hartelijk welkom in Indonesië toe!

UIT DE SCHEEPVAART-WERELD.

In Amerika, gaat de Marine voort met de onderzoeken naar het gebruik van atoom-energie. Een jaar geleden werd de kiel gelegd van de eerste door atoom-energie aangedreven onderzeeboot, de „Nautilus”. Hoewel over de resultaten daarvan natuurlijk nog niets bekend is, schijnt men er toch wel zoveel vertrouwen in te hebben, dat op 1 September de kiel is gelegd voor de tweede, door atoom-energie aangedreven, onderzeeboot de „Sea Wolf”.

*

Een berichtje, waarbij rechtgeaarde leden van de Civiele Dienst waarschijnlijk de rillingen over de rug zullen lopen. In Engeland worden proeven genomen met bevroren bier-essence, die in blokken zou kunnen worden afgeleverd. Na ontdooien moet deze essence dan met spuitwater worden aangelengd.

Mogen wij het commentaar hierop maar aan de longroom overlaten??

*

De congestie in de haven van Istanboel heeft thans zodanige afmetingen aangenomen, dat de Nah-Ost Konferenz zelfs spreekt van catastrofale toestanden. De conferentie ziet zich dan ook genoodzaakt bij wijze van noodmaatregel onmiddellijk ingaand een congestie-toeslag van 20% te berekenen voor verschepingen naar Istanboel. Ook de Mediterranean, Levant, Black Sea en Danube Conference of Regular Lines hebben tot een dergelijke maatregel besloten.

*

Het avontuur van de Hamburgse reder Schliewen met de oude Finse zeilschepen „Pamir” en „Passat” is — zoals velen al lang geleden hebben voorspeld — op een groot fiasco uitgelopen. U zult zich herinneren, dat Schliewen deze beide schepen als ladingvarende schoolschepen in de vaart heeft gebracht en dat hij om de kostbare restauratie van de schepen te kunnen betalen, een groot deel van zijn moderne handelsvloot heeft verkocht.

Voor de verificatievergadering hebben zich 267 schuldeisers aangemeld met een totaal bedrag aan vorderingen van 8 miljoen 200.000 mark. In geval de West-Duitse bondsregering bereid zou zijn de beide zeilschepen over te nemen, — waar wel kans op is — en de preferente belastingsschuld van de rederij zal worden verminderd, zou waarschijnlijk een accoord van 35% kunnen worden aangeboden.

*

De Nederlandse koopvaardijvloot is weer een nieuwe aanwinst rijker geworden, waarop zowel de reders, de Oranje Lijn, als de bouwers, Boele in Bolnes, trots kunnen zijn. Het nieuwe motorschip „Prins Willem van Oranje”, thans het vlaggeschip van de Oranje Lijn, is het grootste en mooiste schip dat ooit door Boele is gebouwd en het is in zijn klasse bovendien het snelste schip van de Nederlandse koopvaardijvloot. Het behaalde op de proeftocht een snelheid van ruim 20 mijl; de dienstnelheid is vastgesteld op 18½ mijl. Met zijn 7300 ton bruto inhoud en accommodatie voor 60 passagiers is de

„Prins Willem van Oranje” tevens een welkome aanwinst voor het steeds toenemende verkeer tussen Europa en Canada.

*

Radar blijft onze belangstelling vragen. Hoewel er aan de ene kant gezagvoerders en stuurlieden zijn, die een onbeperkt vertrouwen hebben in de radar, zijn er aan de andere kant toch ook nog velen, die sceptisch zijn gesteld als het over het universele nut van deze toch ongetwijfeld prachtige uitvinding gaat. Van welk nut een radarinstallatie onder bepaalde omstandigheden kan zijn, bewijst een brief van een Engelse kapitein, waarvan we een vertaling vonden in „De Sleeptros”, het contactorgaan van L. Smit & Co's Internationale Sleepdienst.

Die kapitein vertelde daarin, hoe hij op zekere dag een „Mayday” bericht ontving over een aanvaring tussen twee schepen, waarvan er één zinkend was; de bemanning was al in de boten gegaan en het was dik van mist. Ongeveer ter plaatse van de opgegeven positie van de aanvaring, zag de kapitein op zijn radar één grote echo met vlakbij twee kleine echo's. Er werd onmiddellijk koers gezet in die richting en toen de grote echo verdween, wist men, dat het schip was gezonken. Maar de twee kleine echo's bleven en korte tijd later vond men de beide reddingboten, nam de inzittenden aan boord en stelde vast, dat er geen vermisten waren.

Tot slot heeft de radar die dag ook nog dienst gedaan bij het voorstomen van de intussen gearriveerde reddingsboot van de wal, die anders — met maar 30 meter zicht — moeite zou hebben gehad met de schipbreukelingen de haven te bereiken.

De redactie van „De Sleeptros” tekent hierbij aan: „Waar wij na een aanvaring tussen twee schepen, die beiden radar hebben, vaak de opmerking horen, dat radar grote bezwaren heeft, leek het ons nuttig ook eens een heel ander gebruik van radar naar voren te brengen”.

*

Half Augustus heeft de „Obuasi”, het nieuwe vracht- en passagiersschip van de Elder Dempster Lines uit Liverpool op zijn eerste reis Rotterdam aangedaan.

Dit schip wordt door de rederij als een soort „schoolschip” beschouwd; met uitzondering van de bootman en de scheepstimmerman worden alle andere werkzaamheden aan boord bij toerbeurt verricht door stuurmansleerlingen. Bovendien wil men iedere week vier leerlingen samen met de gezagvoerder, officieren en passagiers de maaltijd laten gebruiken; op deze manier maken de jongelui kennis met alle aspecten van hun toekomstige beroep.

VIJFTIG JAAR „DE RUYTERSCHOOL” IN VLISSINGEN

Inspecteur-generaal opende nieuw gebouw aan Vlissingens Boulevard

De vlaggen in top, binnen tientallen bloemstukken en 's avonds het nieuwe gebouw aan de Boulevard Bankert rondom in het licht van schijnwerpers: dat was het beeld, dat de Vlissingse Zeevaartschool op 16 en 17 September j.l., haar gouden jubelag, vertoonde. Een jubelag, welke bovendien nog een zeer bijzonder accent kreeg door het feit, dat tegelijkertijd ook het fraaie nieuwe schoolgebouw officieel in gebruik kon worden gesteld.

De belangstelling voor deze plechtigheden en de overige festiviteiten van de eerste der beide feestdagen was bijzonder groot. Tal van autoriteiten gaven door hun aanwezigheid blijk van hun sympathie voor "De Ruyterschool" en bovendien waren de oud-leerlingen in zeer groten getale opgekomen om het feest mee te vieren.

De oorlogsjaren.

In feite bestond de „De Ruyterschool" op 1 Mei van dit jaar reeds 50 jaar, doch in verband met de nationale ramp van Februari j.l. werden de feestelijkheden ter gelegenheid van dit gouden jubileum uitgesteld tot medio September, tegelijk met de officiële opening van het nieuwe gebouw aan de Boulevard Bankert 60 te Vlissingen.

Het oude gebouw, dat in November 1944 tijdens de gevechten werd verwoest, is als een Phoenix uit zijn as herrezen. Het is genoegzaam bekend, dat de „De Ruyterschool" in de loop der jaren heeft bewezen aan alle verwachtingen ruimschoots te hebben voldaan.

De moeilijkheden zijn deze school echter niet gespaard gebleven, in Mei '40 drukte de oorlog zijn stempel van ontreding op zijn bestaan. Met moeite werden, niettegenstaande de vordering van vele lokalen, de lessen voortgezet. Daar de spanning tussen leerlingen en de Duitse bezetting steeds toenam, werd de school op 27 Mei 1941 op last van de agressor gesloten. Wel werd toestemming verleend het onderwijs in het Oosten van Nederland voort te zetten en zo kwam zij via Dordrecht in Nijmegen terecht. Dit was alleen mogelijk door de hulp welke de directeur van alle kanten ontving in 't bijzonder van de Inspecteur Generaal N.O. (de heer Hofstede), de Inspecteur N.O. (de heer Polderman) en de directies van de K.P.M. en K.J.C.P.L.-lijnen.

Doch ook hier was de rust slechts kortstondig, de Nijmeegse tijd was vol spanningen. Het bombardement in Februari '44, de hevige gevechten op 17 September d.a.v. en de voortdurende granatenregen die maanden aanhield, zijn slechts de hoofdfeiten van een uitermate moeilijk bestaan en waarbij bovendien leerlingen het leven lieten.

In September 1946 kon eindelijk de thuisreis plaats vinden, doch ook hier baarde huisvesting van leraren en leerlingen nog vele zorgen. Met de medewerking van het Gemeentebestuur te

Vlissingen, de Regenten van het voormalige Burgerweeshuis en de directeur van de R.H.B.S. vond men, behalve in het oude schoolgebouw, onderdak in het voormalige Burgerweeshuis en de R.H.B.S.

In September 1947 werd een nieuwe opleiding aan de school verbonden, nl. een M.T.S. afdeling werktuigbouwkunde. Dit succes werd verkregen door krachtige hulp van het Gemeentebestuur en met medewerking van de Koninklijke Maatschappij „de Schelde", die toestemming gaf aan twee ingenieurs om lessen te geven.

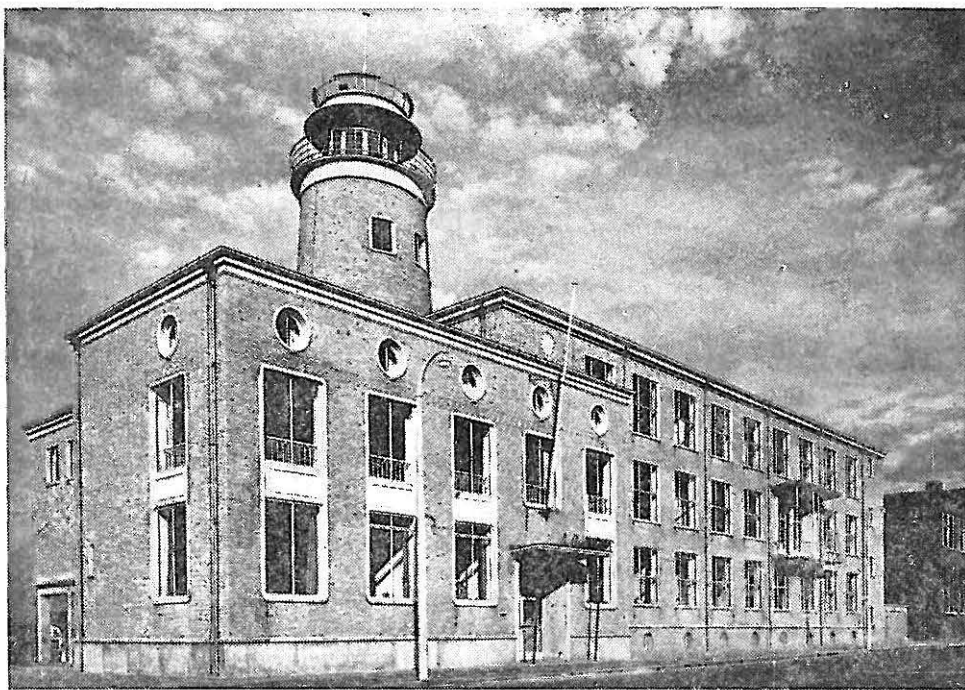
De officiële ontvangst.

Op Woensdag 16 September werden de genodigden in het nieuwe schoolgebouw officieel ontvangen.

De K.J.C.P.L. was vertegenwoordigd door de heer H. E. Rouffaer; namens La Carona waren aanwezig de heren

F. Edens en Van Erden, terwijl de K.P.M. werd vertegenwoordigd door de heren Mr. W. A. J. Lucas, Jhr. J. G. van Weede en B. Scholte.

De voorzitter van het bestuur der school, Ir. H. C. Wesseling, begon met een overzicht te geven van de historie der school, waarbij hij in het bijzonder de drie oprichters, de heren mr. Jan Smit, C. L. van Woelderen en Maren Bentz van den Berg, en de eerste directeur de heer S. Visser herdacht. In de zo moeilijke oorlogsjaren hebben de toenmalige voorzitter, de heer C. A. van Woelderen en de directeur P. Vijn een zware strijd gevoerd voor het behoud van de school. Dit was geen aangenaam werk maar het werd met succes bekroond. Na de oorlog werd de beslissing genomen een geheel nieuw schoolgebouw te stichten; vele moeilijkheden moesten weliswaar worden overwonnen, maar eindelijk is dit gebouw dan toch

Het nieuwe schoolgebouw. Het donkere gedeelte (geheel rechts) is de praktijk-afdeling, in 1927 gesticht door K.P.M. en K.J.C.P.L.

gereed gekomen. Ten slotte gaf de heer Wesseling uiting aan de wens, dat de „De Ruyterschool” ook in de toekomst zal floreren tot heil van de Nederlandse scheepvaart en techniek.

Ir. mr. M. Goote, inspecteur-generaal van het Nijverheidsonderwijs, die vervolgens de officiële openingsrede uitsprak, herinnerde er aan, dat hij de eerste 17 jaren van zijn leven in Vlissingen doorbracht, waardoor hij zich nog steeds in het bijzonder met deze stad verbonden gevoelde. Spreker was dan ook verheugd, dat daar een schoolgebouw tot stand kwam, dat aan de eisen voldoet. Namens minister en staatssecretaris bood spreker het bestuur gelukwensen aan, niet alleen aan het bestuur, maar ook aan de stad en provincie, waarbij hij opmerkte, dat deze school naar haar leerlingenaantal in Nederland een zeer gunstige positie inneemt. Ir. Goote wees op de voortdurende toeneming van de eisen, welke aan de werkers in onze maatschappij worden gesteld. Dit brengt mede, dat ook het onderwijs aan steeds hogere eisen moet voldoen.

Spreker zeide deze opening te zien als een overdracht van middelen aan bestuur en leraren. „Gebruik deze middelen goed, opdat zij zullen bijdragen tot de ontwikkeling van Zeeland en van de gehele Nederlandse industrie en zeevaart en tot de geestelijke kracht van ons volk”. Met deze wens verklaarde spreker namens de staatssecretaris de school geopend.

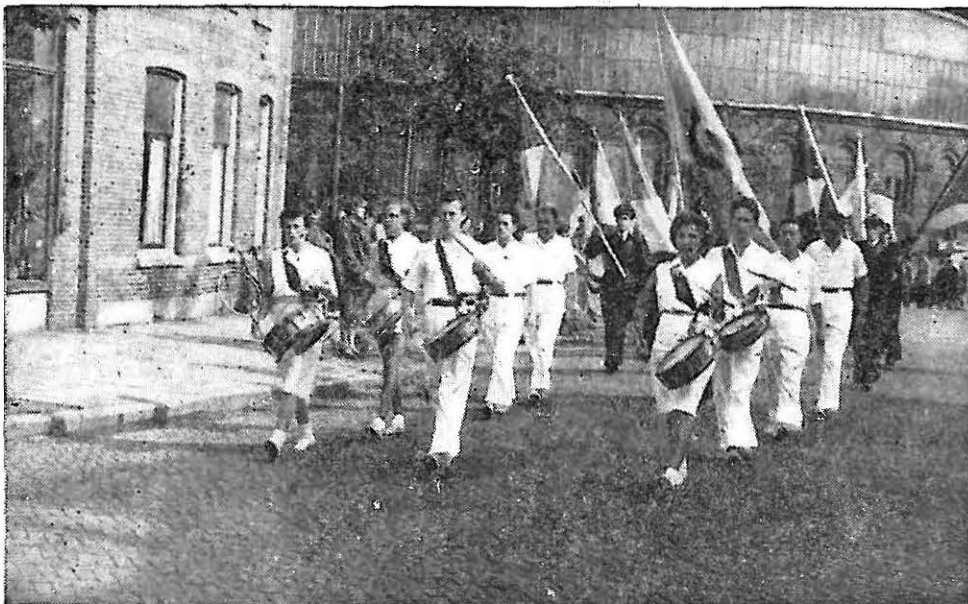
Gelukwensen en geschenken.

De Commissaris der Koningin, jhr. mr. A. F. C. de Casembroot, die met 2 leden van Ged. Staten aanwezig was, wees op het belang van de karaktervorming in de school, hetgeen vooral spreekt, wanneer men beseft wat de leerlingen in de wereld hebben gepresteerd, in vredes- zowel als in oorlogstijd. Marine en koopvaardij hebben onze vlag in de jaren 1940—1945 hooggehouden en daarbij hebben ook oud-leerlingen van deze school een belangrijke rol vervuld en in vele gevallen zelfs hun leven gegeven.

Spr. bood vervolgens bestuur, directeur en leraren de gelukwensen van het provinciaal bestuur aan.

Burgemeester mr. B. Kolff vertolkte de gevoelens van de stad Vlissingen, voor welke hij het bezit van deze school psychologisch van zeer grote waarde oordeelde.

De Commandant Maritieme Middelen Zeeland, kapitein ter zee J. G. Broekhuizen, getuigde in zijn felicitatiewoord van de toegenomen onderlinge waardering tussen koopvaardij en marine.

Mars door Vlissingen.

Voorop de signaal-afdeling „V.T.V.”, direct gevolgd door een leerling met de vlag van de „De Ruyterschool”. Hieachter volgden 23 leerlingen met vlaggen van de grootste Nederlandse Scheepvaartmaatschappijen.

De leerlingen op mars door de stad. Ook de Directeur en leraren liepen in de optocht mee.

Namens de directie van de Kon. Paketvaartlijn, en de Kon. Java-China-Paketvaartlijnen, herinnerde mr. W. A. J. Lucas aan de uitstekende betrekkingen met de school. In 30 jaar betrok de K.P.M. plm. 1700 man van de „De Ruyterschool”. Spr. bood het bestuur een stencilmachine en een zelf-registreerende barometer voor de directeurskamer aan.

De heer C. A. Bikker bood een Technische Winkler-Prins-encyclopedie aan: de heer D. Kulk overhandigde een sterrenglobe. Namens Radio-Holland sprak ir. R. A. E. Kroes, die een projector voor een echometer aanbood.

Nadat de heer E. Aspeslagh uit naam van Belgische oud-leerlingen en persoonlijk nog een ten dele op rijm ge-

stelde, gelukwens had uitgesproken, hetwelk onze lezers op de volgende pagina aantreffen), overhandigde de oudste leraar, de heer G. Harlaar, namens het personeel der school een Winkler-Prins-encyclopedie voor de schoolbibliotheek.

Ten slotte herinnerde de directeur van de Rijks H.B.S., de heer G. Lammers, aan de uitstekende geest waarin de gedwongen samenwoning van zeevaartschool en H.B.S. zich heeft voltrokken.

De voorzitter, de heer Wesseling dankte elk van de sprekers voor hun hartelijke woorden en de fraaie geschenken, waarna dit deel van de plechtigheid werd besloten met een korte toespraak van de directeur, de heer P. Vijn, die de hem toegezwaide lof over-

bracht op lerarencorps en verder personeel. Spr. wekte op tot gezamenlijke inspanning om zo mogelijk een nog grotere bloei voor de school te bereiken. Hij dankte voor de goede samenwerking met scheepvaartmaatschappijen en Radio-Holland en ten slotte ook voor de prettige verhouding, waarin de „samenwoning” in de H.B.S. zich voltrok.

In de hall van de school heeft kapitein J. C. Anker namens het comité van oud-leerlingen vervolgens de beeltenissen van mr. J. Smit en de heer S. Visser aan het bestuur overgedragen. In zijn toespraak herinnerde de heer Anker aan de teruggang in Zeeland na de Napoleontische tijd, ook op het gebied van de zeevaart. Gelukkig zijn de Zeeuwen het „beroep der vaders” toch trouw gebleven en zijn zij de zeeën blijven bevaren. Opleidingsmogelijkheden waren er in Zeeland echter niet. In het begin van deze eeuw heeft schipper Jilleba van de reddingboot te Vlissingen zich echter als vader van een aspirant-stuurman in arrenmoede tot mr. Jan Smit gewend en dat was een zeer gelukkige daad. Want deze nam terstond het initiatief en met medewerking van anderen kwam zo de Vlissingse zeevaartschool tot stand, tot heil van Vlissingen en geheel Zeeland.

Als herinnering aan deze oprichter en aan de eerste directeur bood spr. de bronzen plaquettes, vervaardigd door de beeldhouwer H. J. Etienne uit Delft, aan, die daarna door de kleindochters van beide heren, Maria Smit en mej. Addy Saman, werden onthuld.

Vaartocht

Onmiddellijk hierna begaf men zich naar de buitenhaven voor het maken van een vaartocht, tijdens welke ook de lunch werd gebruikt.

De stemming was tijdens deze vaartocht uitstekend. Omstreeks vijf uur werd weer in de Vlissingse haven gemeerd.

Reunistendiner

Omstreeks zeven uur des avonds kwamen de reünisten bijeen in het Vlissingse Concertgebouw, onder een gezellige borrel; kort daarop ging men aan tafel voor een voortreffelijk diner. Er heerste aan tafel een stemming van grote opgewektheid, die nog werd gestimuleerd door de muziek van een pittig orkestje.

De volgende dag.

Op de tweede feestdag, de 17de September, werden des morgens vroeg zwemwedstrijden voor de leerlingen gehouden. Des middags vond een mars door de stad Vlissingen plaats, waarbij ook de directeur der school en de leraren medeliepen. Voorafgegaan door de signaalafdeling van V.T.V. liep allereerst een leerling met de vlag van de „De Ruyterschool”, gevolgd door 23

Toeschouwers bij de sportwedstrijden. V.l.n.r. B. J. H. Scholte (K.P.M.), P. Vijn (directeur „De Ruyterschool”), G. H. Verstraaten (oud hfd. wk. K.P.M. — Chef Practische opleiding K.P.M. en K. J. C. P. L.) en staande rechts J. H. Posthumus (leraar „De Ruyterschool”).

leerlingen, die de vlaggen droegen van de grootste Nederlandse Scheepvaartmaatschappijen. Van deze optocht vinden onze lezers op pag. 5 enkele aardige foto's.

In de middaguren vonden voetbalwedstrijden plaats, welk tournooi door de heren werktuigkundigen werd gewonnen.

Des avonds om 8 uur van deze feestdag vond in het Concertgebouw aan de Emmastraat een dans- en cabaretavond voor oud leerlingen plaats en

zijn wij goed ingelicht, dan duurde deze feestavond tot de prille ochtend van de 18e!

Op waardige wijze is dus op deze 2 Septemberdagen het 50-jarig bestaan van de „De Ruyterschool” aan de Boulevard Bankert gevierd en werd tegelijkertijd het nieuwe schoolgebouw officieel in gebruik genomen. Ongetwijfeld zullen deze „gouden” dagen een ieder die iets met de school uitstaande heeft, nog lang in het geheugen blijven.

1903

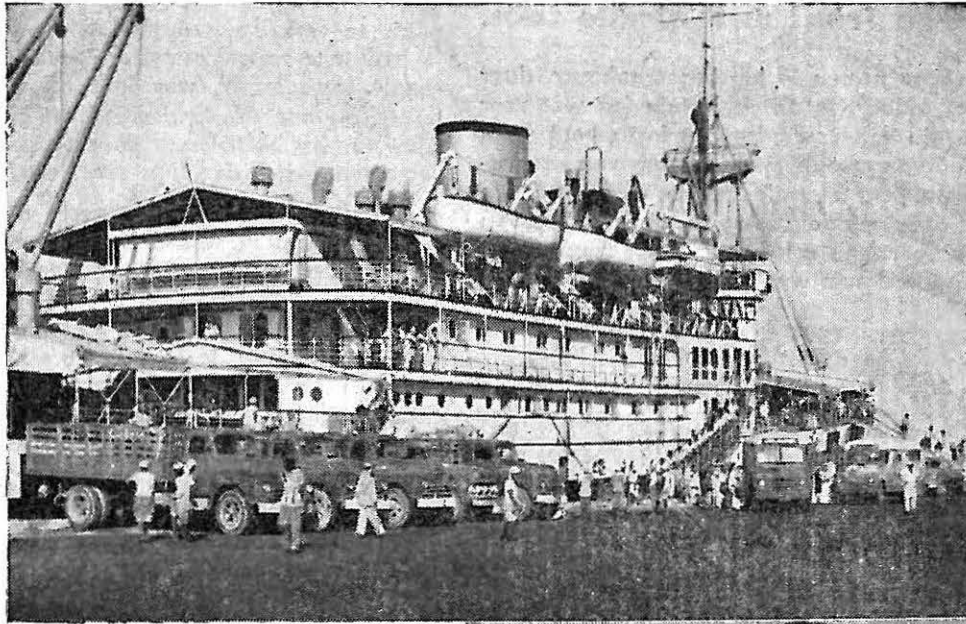
DANKBARE HERINNERING

1953

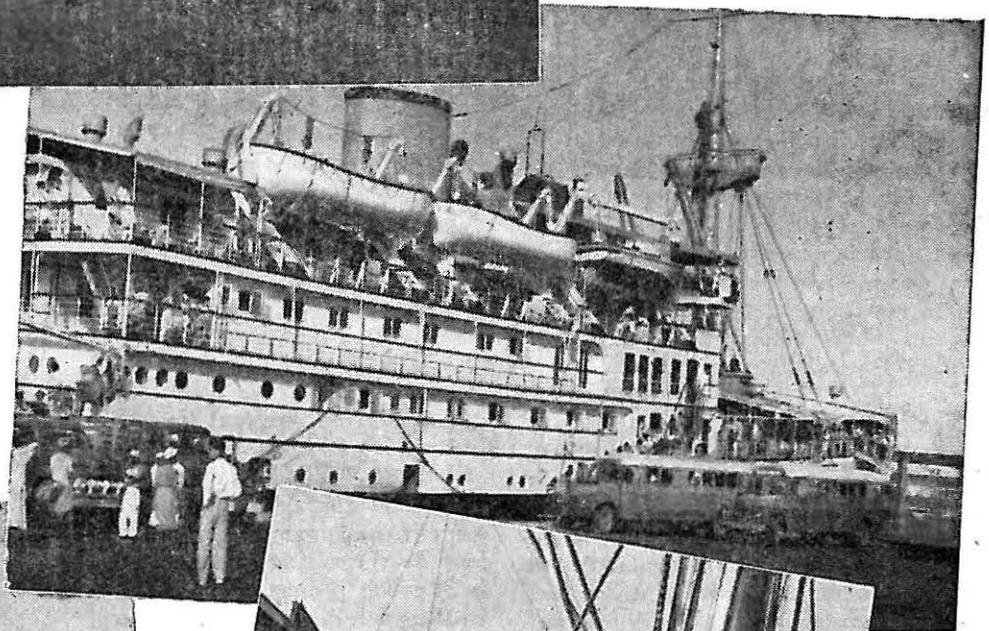
Nu reeds vijftig volle jaren
 Staat de „Ruyterschool” aan zee.
 Steunpilaar voor 't handelswezen
 Geeft 't zijn wakkere zonen mee.
 Duizendtallen stoere krachten
 Gingen scheep met lust en moed
 Worstlend tegen sterke machten
 Stormen, regen, mist en vloed.
 Ook de „Belgen” hier ter stede,
 Blijven dankbaar, innig blij.
 Menig zoon kreeg 't boekje mede
 Als officier ter koopvaardij.
 Directeur en leeraars danken
 Is het doel, de leus, de geest
 Herinnering aan school en banken,
 Op dit heuglijk gouden feest.
 Dankbaar blijven allen denken
 Aan de kennis opgedaan,
 Aan de kunst en kostb're wenken.
 Nodig op de levensbaan.
 Als we soms Uw kust bereiken
 En we kruisen Vlissing's reë
 Zullen wij de „Vlag” doen strijken
 Voor de „De Ruyterschool” aan zee.

(uit: „De Schelde Bode”)

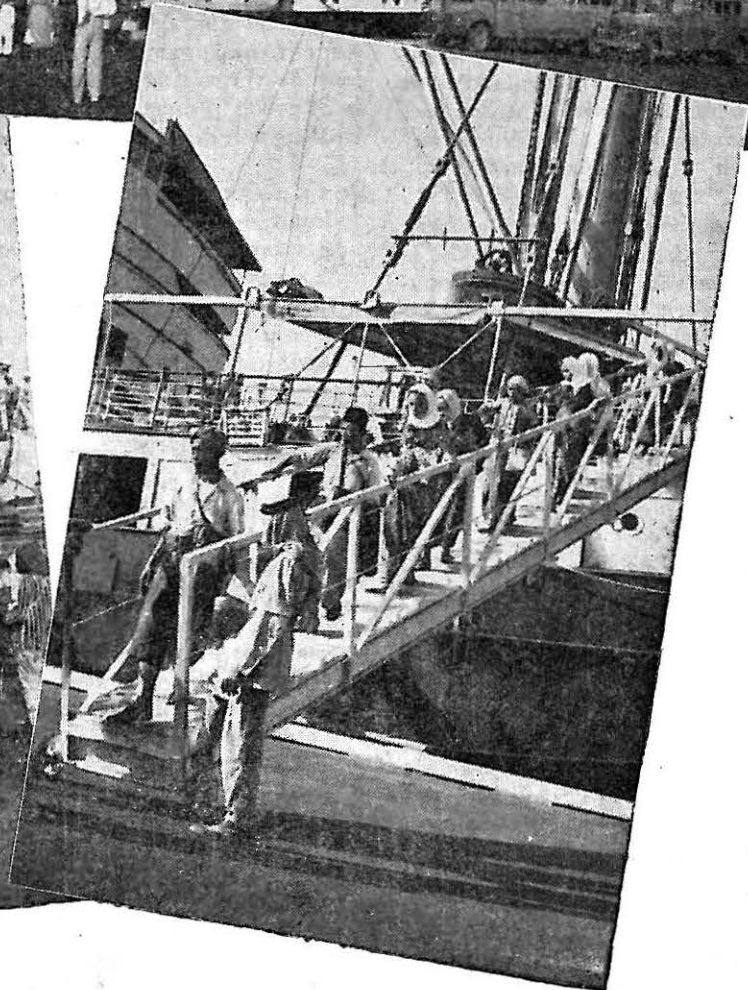
Bedevaartgangers debarkeerden te Djeddah.

Van de td. 2de stuurman M. J. P. Hahijary ontvingen wij bijgaande 4 foto's van het embarkeren der bedevaartgangers van het ms. „Camphuys” te Djeddah op 13 Augustus j.l. Op de 2 bovenste foto's het debarkeren aan de pier te Djeddah. De autobussen die de passagiers zullen vervoeren staan gereed.

De 2 onderste foto's geven een duidelijk beeld van het debarkeren der bedevaartgangers te Djeddah, die na een voorspoedige zeereis van 15 dagen weer vaste grond onder de voeten hebben. Er staat hun nog een moeilijke tocht door de woestijn te wachten.

De zonne-chronometer van Rietberg.

Een vernuftig instrument

in een fraai aangelegde tuin.

Uw redactie besloot eens een kijkje te nemen in het Logeergebouw, daar wij bij geruchte hadden vernomen dat aldaar, in de achtertuin (en wát voor een tuin, geachte lezer!), sedert enige tijd een vreemdsoortig instrument staat opgesteld, dat door de samensteller daarvan met de wijsde naam van „zonne-chronometer” wordt betiteld, welk instrument niet de „zonne”-tijd, doch de „horloge”-tijd zou aangeven en dat door middel daarvan de zonnestralen (behalve ons overmatig van warmte te voorzien!) ook nog in staat zouden zijn zonder meer, iedere dag opnieuw, de juiste datum van het jaar aan te duiden.

Wij moeten u, lezers, bekennen, dat onze moeite om ons onder meergenoemde, brandende zonnestralen naar het Logeergebouw te begeven, ten volle werd beloond door het wonderbaarlijke instrument van nabij in werking te mogen zien, waarvan de verrichtingen onze verwachtingen verre overtrof!

Want niet alleen zagen wij, dat inderdaad de juiste horlogetijd en de juiste datum werd aangegeven, doch bovendien blijkt dit instrument in staat te zijn om uit de zonnestand tevens de juiste plaats van ons Logeergebouw op de wereldbol aan te geven. Het instrument liet ons namelijk door middel van een enorme gradenhoog (van 50 cm lengte met schietlood) aflezen, dat wij ons op 6° 10' Zuiderbreedte en op 106° 49' Oosterlengte bevonden.

Ten slotte blijkt dit instrument ook nog het „ware” Noorden aan te geven. Door middel van een speciaal daarvoor geconstrueerd kompas, dat een naald heeft, waarvan het Noorden aanwijzende gedeelte liefst niet minder dan 25 cm lang is, wordt het verschil tussen het „ware” Noorden en het „magnetische” Noorden van $\pm 1,2^\circ$ aangetoond.

Volgens de constructeur, de heer Rietberg (adj. chef van de afd. CM), is de constructie van zijn „zonne-chronometer” gebaseerd op de wijze, waarop onze aarde om de zon draait, dus op de zelfde grondslagen, waarop voor een deel de „navigatie” berust en waarvan onze officieren, die met deze navigatie zijn belast, dagelijks gebruik maken om onze schepen veilig van haven tot haven te loodsen.

Het komt ons daarom voor, dat (behalve genoemde categorie officieren) wellicht ook nog andere leden van een scheepvaart-maatschappij er belang in stellen eens iets te vernemen over zaken, die met de navigatie verband houden en hoe op grond van het — niet met eenparige snelheid — draaien van de aarde om de zon, een instrument kan worden geconstrueerd, dat de hierboven genoemde verwonderingwekkende ei-

genschappen bezit. Wij hebben daarom de heer Rietberg uitgenodigd een „populair praatje” hierover in ons blad te schrijven, waarop wij de volgende uiteenzetting van hem mochten ontvangen:

„Mijn toezegging om U, geachte redactie, een korte toelichting te geven over de grondslagen, waarop ik mijn zonne-chronometer heb geconstrueerd, kom ik gaarne na. In het bekende Struyswijk-kamp maakte iemand omstreeks de maand September 1942 een zonne-wijzer. Mensen, die (nog) een horloge bezaten, kwamen er dagelijks omheen staan en iedere dag opnieuw moest de maker aanhoren, dat zijn zonne-wijzer niet juist aanwees, waarop e.e.a. weer werd bijgesteld! Doch zie, de volgende dag werd wederom een miswijzing geconstateerd.

Dit feit (en bovenal de wanhopige uitdrukking op het gelaat van de samensteller) deed mij denken en... 3 maanden later was de conceptie voor de zonne-chronometer tot stand gebracht door de vereniging van de „nare” met de „goede” eigenschappen van de draaiing van de aarde om de zon!

De „nare”: dat de aarde om de zon draait, waarbij de baan een „ellips” is, waardoor dagelijks de lengte van de dag verschilt met die van de vorige dag, waardoor de zonnetijd dagelijks moet verschillen met de horloge-tijd, die met een volledig constante snelheid voortgaat.

De „goede”: dat de aarde met eenparige snelheid om haar as draait, welke as met een constante hoek van $23^\circ 26'$ op de aardbaan om de zon staat (waardoor het Noordelijk- en Zuidelijk halfjaar om het halve jaar om beurten zomer en winter hebben) en waardoor — vanaf de aarde bekeken — de indruk wordt verkregen, dat de zon met een spiraalvormige baan om de aarde draait, het ene halfjaar van het Noorden naar het Zuiden, het andere halfjaar in omgekeerde richting (waarbij de keerpunten op de zg. „keerkringen” liggen).

Mijn vinding, voor zover er van een vondst gesproken kan worden, is, om niet zoals bij zonnewijzers gebruikelijk, met een draad (of staaf) een slagschaduw te verkrijgen, doch om die slagschaduw te verwekken door middel van een „kruisdraad”, waardoor bij vaste instelling van die kruisdraad, de schaduw van het „kruispunt” door b.g. goede eigenschap zich dagelijks verplaatst!

Eureka! Immers — de „nare” dagelijkse verschillen tussen de „wisselende” zonnetijd en „constante” horlogetijd konden nu geplaatst worden bij de dagelijks op een andere plaats vallende slagschaduw van de kruisdraad. Door die punten met elkaar te verbinden, kan — omdat de dagelijkse verschillen slechts klein zijn — een mooie S-vormige lijn worden verkregen, die de 182 „verschillen” per halfjaar alle in zich sluit!

Deze verschillen, die aangeduid worden met „tijds-vereffening” (afgekort E), en die bij de zonnetijd moet worden opgeteld, danwel afgetrokken, om de „middelbare” horloge-tijd te verkrijgen, is van groot belang voor de navigatie en is derhalve in de Zeevaartkundige Almanak te vinden en staat daarin om de 2 uur (!) vermeld.

Nu moet u niet denken, dat die b.g. „goede” eigenschap helemaal zonder voetangels en klemmen is. Hoorde u in Nederland niet vaak de uitdrukking bezigen: de donkere dagen voor Kerstmis en herinnert u zich niet, dat eigenlijk eerst na Drie Koningen de dagen zich merkbaar beginnen te lengen? Dat komt, omdat de zon op zijn wandeling van de ene keerkring naar de andere zich niet met eenparige snelheid verplaatst. Hoe dichter bij de keerkring, hoe meer hij treuzelt!

De snelheid, waarmee hij zich verplaatst, wordt eveneens tot uitdrukking gebracht in de Zeevaartkundige Almanak, waarin om de 2 uur de hoek (de declinatie) in graden wordt opgegeven, die de zonnestralen maken met een op de evenaar gedacht vertikaal vlak. dat dus loodrecht op de aardas staat. Hieruit volgt, dat — waar de berekeningen van mijn zonne-chronometer op b.g. gegevens zijn gebaseerd — het imaginair vlak van mijn kruispunt tot het grondvlak van mijn instrument evenwijdig moet lopen aan b.g. vertikaal vlak op de evenaar en dat dus het grondvlak van mijn instrument daarom evenwijdig aan de aardas moet zijn opgesteld, m.a.w.: het zal op de evenaar zuiver horizontaal moeten staan en op elke breedtegraad een helling moeten hebben gelijk aan het aantal graden Zuider- of Noorderbreedte. Door de „helling” van mijn instrument te meten, verkrijgt

ik dus het aantal graden Zuider- of Noorderbreedte, waarop ik mij op de aardbol moet bevinden.

Thans volgt hieruit, dat het instrument — evenwijdig aan de aardas opgesteld zijnde — ook het „ware” Noorden moet aangeven, *niet* het magnetische Noorden. Nu is dat verschil, de zg. „variatie”, te Djakarta niet groot, n.l. slechts $\pm 1,2^\circ$.

Java-tijd: zoals u weet, verschilt deze $7\frac{1}{2}$ uur met de tijd van Greenwich, dat op 0° O.L. ligt. Onze Java-tijd moet dus de tijd zijn, die is afgeleid uit de zonnestand op de $112\frac{1}{2}^\circ$ O.L. (n.l. $7\frac{1}{2}/24 \times 360^\circ$).

Om het goede uur te kunnen aanwijzen moet de zonne-chronometer dus *evenwijdig* aan het horizontale vlak van de $112\frac{1}{2}^\circ$ O.L. (Surabaya) opgesteld staan, zodat het instrument dus in de richting van het Oosten naar beneden zal moeten hellen. Door deze helling te meten en de uitkomst van $112\frac{1}{2}^\circ$ af te trekken, verkrijg ik het aantal graden O.L., waarop het instrument, en dus ook waarop het Logeergebouw zich op onze aarde bevindt (dat is op ruim 106° O.L.)

Geachte lezer, ik heb getracht met het bovenstaande een voor leken „populaire”, d.w.z. „prettig leesbare” uiteenzetting te geven van de grondslagen van mijn zonne-chronometer, doch bij voorbaat vraag ik de heren deskundigen mij niet in het „zonnetje” te zetten voor het geval ik — zelf leek zijnde — deze materie wel heel erg vanuit een lekenstandpunt heb be-zon-licht.!

Tot slot vertrouw ik, dat belangstellenden niet zullen schromen hun schreden naar het Logeergebouw te richten. Ik zal steeds gaarne bereid zijn om — „zon” en weder dienende — met mijn instrument demonstraties te verrichten ter illustratie van hetgeen ik hierboven heb uiteengezet.

Aan u, „Uitlaat”-redactie, hartelijk dank voor de geboden plaatsruimte van mijn uiteenzetting.”

Reis - impressies

Dreunend klonk voor de derde maal de stoomfluit van het ms. „Ophir”, de trossen werden losgesmeten en langzaam verwijderde het schip zich van de kade. Zakdoeken zwaaiden, handen groetten en — zoals dat in de voor ons K.P.M.-ers begrijpelijke taal heet — de „Ophir” was begonnen aan vaarbeurt 84 van de lijn 1 van de Dienstregeling 1953 der n.v. Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Eenmaal buiten de pieren waar een frisse wind de passagiers om de oren waaide, werd door de nijvere boys op geruisloze wijze thee met koekjes geserveerd. Na een op rustige wijze genomen kopje thee ging een ieder langzamerhand naar de hut om zich te verfrissen na al het stof en de drukte, onvermijdelijk samengaand met een embarkement om 14.00 uur Javatijd.

Ondertussen doorploegde het schip statig de golven in Noord-Westelijke richting terwijl het kielzog zich als een lint van het schip verwijderde. Tegen zeven uur des avonds vulde de salon zich met dorstigen, die nog voor het diner een apératif wilden gebruiken. Zoals te doen gebruikelijk ontving de hofmeester om half acht, nadat een der scheepsboys met de dinerbel was rondgegaan, de passagiers bij de ingang van de eetzaal om een ieder op correcte wijze de voor hem bestemde tafel aan te wijzen. Een stemmig geroezemoes vulde de eetsalon tijdens het diner, terwijl dampende spijsen werden opgediend en op geruisloze wijze borden en schalen werden verwisseld.

Onder het genot van een kop koffie, aan dek geserveerd werd de brand gestoken in sigaretten en pijpen; enige enthousiaste jongelui installeerden, met toestemming van de gezagvoerder, een radio met elektrische gramfoon. Doch de vermoeienissen van deze eerste dag, gepaard aan het prachtige weer en de frisse wind, deed velen tegen 10 uur de slaapsteden opzoeken, hoewel enkele danslustigen het langer uithielden.

Muntok.

„Alleen voor post en passagiers staat er in de dienstregeling vermeld. Toen de „Ophir” eenmaal stil lag en het anker was gevallen, naderde aan de lijzijde van het schip een barkas, waarin de passagiers en de postzakken. Na het em- en debarkement van enkele passagiers en het in- en uitladen der postzakken werd de reis voortgezet terwijl enkele kijklustigen, over de reeling gebogen, elkaar wezen op het zich van groen langzamerhand tot bruin kleuren-de water bij de achterstevan, veroorzaakt door het door de schroef opgeworpen zand van de zeebodem.

Belawan-Deli/Medan.

Om 8 uur lag het schip gemeerd en nam het debarkeren een aanvang. Het em- en debarkeren van schepen te Belawan-Deli is op een dergelijke efficiënte en toch eenvoudige wijze georganiseerd dat vele havensteden in Indonesië daaraan een voorbeeld kunnen nemen. Men heeft n.l. klasse-indelingen gemaakt, waardoor er in feite drie poorten zijn, waardoor de passagiers „verwerkt” kunnen worden. Er is een eerste-, tweede- en derde-/vierde klasse in- en uitgang en dat is de reden dat het em- en debarkeren te Belawan-Deli op zeer snelle wijze geschiedt.

Het eerste wat een ieder opvalt, die met een busje van Belawan-Deli komend Medan binnenrijdt, is een zekere mate van netheid, orde en regelmaat. Medan is een nette, schone stad (voorzover men dat althans van een stad kan zeggen) met koele wijken en straten in haar centrum, alwaar ook het verkeer ordelijk is geregeld. Het is met een zeker gevoel van spijt, dat men de koele beschaduwde wijken, zo geschikt voor ochtendwandelingen, vaarwel zegt ten einde weer op de „Ophir” te embar keren op de terugweg naar het warme Djakarta.

Singapore.

Strak rijst bij het eerste gezicht op de haven, het stalen geraamte van een in aanbouw zijnde wolkenkrabber ten hemel, terwijl het schip omringd wordt door prauwtjes en barkassen, bijna alle voorzien van buitenboordmotoren. Na het voldoen aan de douaneformaliteiten gaan wij zigzag varende, met het getuf van de amechtig-hijgende motor der barkas in onze oren, tussen de vele op de rede van deze vrijhaven liggende schepen van verschillende nationaliteiten op de Clifford-pier af. En hier zetten wij voor het eerst na Belawan-Deli weer voet op vaste bodem.

Helaas is het Bank-holiday, waardoor vele winkels gesloten zijn doch, de semi-officiële „money-changer” op de Clifford-pier wijst ons beleefd de weg naar de zgn. Change-alley, alwaar een ieder wat van zijn gading kan vinden.

En zo gaat men tegen het middaguur — al dan niet voldaan — terug naar het schip, dat ons na twee nachten weer veilig in Tg. Priok zal afleveren.

Habe.

Van onze afdeling Personele zaken

De volgende mutaties vonden in de afgelopen maand bij onze maatschappij plaats.

AANGEKOMEN :

Per vliegtuig :

G. H. Groenhof	1e stm.	20-9	ex RV
H. J. Wijtenburg	2de wtk.	20-9	ex RV
B. Tijnstra	1e stm.	24-9	ex RV
L. J. Warbroek	2de wtk.	29-9	ex RV
E. Engelberts	2de wtk.	1-10	ex RV
P. Starkenburg	2de stm.	2-10	ex SV/RV
J. B. K. Slebe	hfd. empl.	5-10	ex EV (naar Surveydienst Tg. Priok)
Mr. W. Lagers	adj. chef	8-10	ex EV (naar ag. Bandjarmasin)
A. van Pelt	empl.	10-10	ex EV (naar CM/HK)
H. J. Brons	2de stm.	15-10	ex RV/SV
H. Koch	2de stm.	17-10	ex RV/SV
F. Nak	hfd. wtk.	17-10	ex PV/Australië
G. Zweegman	gezagv.	19-10	ex RV
H. N. L. Hoomans	1e stm.	21-10	ex RV
M. M. Adamse	2e stm.	24-10	ex RV/SV
W. A. van Alebeek	gezagv.	26-10	ex RV
D. J. Uitenbroek	2e stm.	28-10	ex RV/SV

Per m.s. „Oranje” ddo. 9-10:

F. A. Moerdijk	adj. chef	ex EV (naar Nautisch Inst.—Tg. Priok)
en gezin		
W. F. Schaefser	empl.	ex EV (naar Werkpl. — Tg. Priok)
N. v. d. Vrie	empl.	ex EV (naar Werkpl. — Tg. Priok)
en echtg.		
J. Wilms	empl.	ex VGV (naar ag. Singapore)
Mevr. A. Boom—		
v.d. Maar en kind	echtg. empl.	
Mevr. F. D. Willems—		
Soethbrood Piccardt	echtg. empl.	
en kinderen		
Mevr. P. G. H. J.		
Hofstede — v. d.		
Luitgaren	echtg. empl.	
W. C. Korving en		
echtg.	gezagv.	ex RV (deb. Singapore 7-10)
Mevr. J. Zeylstra—		
Terlaak en kind	echtg. gezagv.	
Mevr. C. Stok—		
Van Bladeren en		
kind	echtg. 1e stm.	
Mevr. L. H. J. J.		
Albrecht — Greter		
en kinderen	echtg. 2e stm.	
Mevr. H. S. Jonk-		
man—Holm	echtg. 2e stm.	
F. H. Begemann en		
gezin	hfd. wtk.	ex RV

Welkom in Indonesië!

VERTROKKEN :

Per vliegtuig :

P. Dijkhuizen	kv. 3e wtk.	18-9	beëindiging contract
J. D. Vader	kv. gezagv.	5-10	
J. J. C. Jansen	1e stm.	9-10	RV • ”
A. Stramrood	gezagv.	16-10	RV
C. W. v. d. Poel	2e stm.	20-10	RV/SV

Per m.s. „Willem Ruys” ddo. 16-9.

D. Jorritsma	4de wtk.	ontslag
C. J. Hausel	5de wtk.	ontslag

Per m.s. „Oranje” ddo. 16-10.

F. J. Damen	gezagv.	RV/VP
E. A. Bosman	gezagv.	VP
W. K. Pieters	2de wtk.	RV/SV

A. A. R. van Geffen	en gezin	2de wtk.	RV/SV
T. Broer		kv. 3e wtk.	beëindiging contract
F. Verburg		1e stm.	RV
A. S. Horrel		2de stm.	RV/SV
J. A. van Beurden		2de stm.	RV/SV
P. Omes		kv. 2de stm.	beëindiging contract
A. Kade		kv. 2de stm.	beëindiging contract
J. Foppen		3de stm.	RV/SV
H. Schuil		3de stm.	RV/SV
Mej. F. A. Noord-	dochter hfd.		
hoek Hegt	empl.		
J. M. Jegen en echtg.	empl.		EV (ex ag. Surabaia)

Goede reis!

NIEUW AANGEKOMEN :

J. E. J. H. Pange-	manan	loc. empl.	ag. Makassar per 1-10-'53 (als
			volontair 1-10-'52)
A. de Soysa		loc. empl.	ag. Makassar per 1-10-'53 (als
			volontair 1-10-'52)
Tjia Tek Liang		loc. empl.	ag. Makassar per 1-10-53 (als
			volontair 1-10-'52)
H. J. van Moppes		4de stm.	aangek. per vliegtuig
			ddo. 8/10
Th. H. Wuisman		4de stm.	aangek. per vliegtuig
			ddo. 10/10

Welkom bij onze Maatschappij

MUTATIES:

L. M. Salomons	3de wtk.	8-9	ontslagen.
P. H. Wilderink	empl.	24-9	van ag. Semarang naar ag.
			Surabaia
R. A. A. van Dale	empl.	28-9	van ag. Medan naar afd.
			Vrachtzaken/HK
W. H. Eendebak	empl.	28-9	van SMP/Berouw naar afd.
			CM/HK
F. van Polanen	loc. empl.	1-10	van ag. Tg. Priok naar afd.
Petel			CM/HK
P. W. G. Gout	empl.	6-10	van ag. Makassar naar ag.
			Tg. Priok
J. M. Willemsen	hfd. empl.	8-10	van TD/Surabaia naar
			Surveydienst/Tg. Priok
H. C. Faber	empl.	10-10	van afd. Vrachtzaken/HK
			naar ag. Palembang
G. J. van wijk	empl.	12-10	van ag. Tg. Priok naar afd.
			Claims/HK
E. van der Kamp	empl.	14-10	van ag. Menado naar afd.
			CM/HK
J. F. Bicker	empl.	16-10	van ag. Palembang naar ag.
			Benkulen

GESLAAGD

Voor de in de maand September '53 gehouden machinisten-examens zijn de volgende heren geslaagd:

Voorlopig diploma.

Kwa Song Tiauw	11 wtk. (m.i.v. 12-9 in dienst als
	5de wtk.)

Diploma A.

M. Biljardt	5de wtk.
R. E. Stolk	5de wtk.
H. F. Middleton	4de wtk.
N. J. Persijn	4de wtk.
A. J. de Winter	4de wtk.

Diploma B I.

C. L. Denk	3de wtk. (m.i.v. 3-9 voorw. bevorderd
	tot 2de wtk.)

Diploma B II.

J. Bogaard	2de wtk.
------------	----------

Onze gelukwensen!

Vlak naast de deur van ons Logeergebouw Gadjah Mada :

De Stichting voor de Culturele Samenwerking.

Hoe de vrije tijd te besteden is voor velen van ons, vooral onder de huidige omstandigheden, een waar probleem. De moeilijkheden in huisvesting brengt voorts mee, dat wij ons maar al te vaak moeten beperken in de wijze waarop wij onze „ontspanning“ zoeken.

In hoofdzaak moeten radio en lectuur de zo hoognodige afleiding geven. Voor het varende deel van ons personeel geldt dit nog meer dan voor hen, die aan de wal hun werkzaamheden vinden. Het lijkt ons dan ook nuttig in ons blad de aandacht te vestigen op de „Stichting voor de Culturele Samenwerking“, waarin ontspanningsmogelijkheden bestaan met vele aspecten.

Streven en doel van de Culturele samenwerking tussen Indonesië en Nederland mag als bekend worden verondersteld: e.e.a. kwam bij de souvereiniteitsoverdracht tot stand. Op alle belangrijke plaatsen in Indonesië is een vertegenwoordiging van de Stichting gevestigd. De vertegenwoordiging voor Djakarta is voor ons, K.P.M.-ers, zéér gunstig gelegen, n.l. vlak naast ons Logeergebouw in het oude patriciërshuis Gadjah Mada 13. Elke maand wordt door de verschillende afdelingen van de Stichting een programma uitgegeven. Dit programma wordt op verzoek van belangstellenden toegezonden.

In de maand September zijn wij in de gelegenheid geweest als tijdelijke bewoner van het Logeergebouw geregeld de avonden van film, muziek, lezingen e.d. op Gadjah Mada 13 bij te wonen. Ter illustratie volgt hier het programma, over de maand September:

Vrijdag 4 September — 20.00 uur:
Film en ziekenhuis
White Corridors.

Woensdag 9 September — 16.30 uur:
Goochel- en filmmiddag voor kinderen

Woensdag 16 September — 20.00 uur:
Kamermuziekavond
Medewerkenden Henrik Tordasi (viool)
— Gé Sluyter (alt) — André Lechner (cello) — Ares van Gellekom (contrabas)
— Joan Giesen (piano)
o.m.: Schubert's Forellenquintet.

Vrijdag 18 September — 20.00 uur:
Het symphonie-orkest
Een causerie door Henk de By met films en gramfoonplaten.

Vrijdag 25 September — 20.00 uur:
Franse films uit het verleden.
Les deux Timides van René Clair (1925)
met een inleiding door A. Koolhaas.

Dinsdag 29 September — 20.00 uur:
De mens en de misdaad.
Lezing door Prof. Mr. W. M. E. Noach
(hoogleraar criminologie)

Tentoonstelling.

Tot 28 September: tentoonstelling „Het symphonie-orkest“
Een overzicht in beelden, klank en films van het wezen en de ontwikkeling van het moderne symphonie-orkest.

Programma's van de Maandagavondconcerten in de muziekkamer met toelichtingen door Jaap Spier.

Maandag 7 September: 19.30 uur
Symphonie no. 5 in cis (Gustav Mahler)

Maandag 14 September: 19.30 uur
Symphonie concertante voor viool, altviool en orkest in es KV 364 (W. A. Mozart)

Maandag 21 September: 19.30 uur
Adagio in c op. 3 voor strijkorkest (G. Lekeu)
Symphonie sur un chant montagnard français op. 25 voor piano en orkest (V. d'Indy)
La Mer (Cl. Debussy).

Maandag 28 September: 19.30 uur
24 Preludes op. 28 (Fred. Chopin)
Dichterliebe op. 48 (R. Schumann).

In het bijzonder hebben wij genoten van de gramfoonplatenconcerten (Maandagavondconcerten) onder de deskundige leiding van de heer J. Spier. Voor muzikelliefhebbers zijn deze avonden (die steeds op het programma voorkomen) een unieke gelegenheid om klassieke muziek te genieten. Men deelde ons voorts nog mede, dat buiten de vaste Maandagavondconcerten op alle andere avonden van de week van 17.00 tot 21.00 uur in de muziekkamer op verzoek gramfoonplaten worden ten gehore gebracht.

De collectie klassieke muziekalbums en platen is zeer uitgebreid en biedt dan ook voor elck wat wils. Op alle plaatsen waar de Stichting een vertegenwoordiging heeft, is een goede leestafel en bibliotheek aanwezig. Te Djakarta zijn de leestafel en bibliotheek geonend van 8.00 tot 13.00 uur en van 17.00 — 21.00 uur. Er is tevens een kinderbibliotheek aanwezig met Nederlandse en Indonesische boeken. De bibliotheek bevat werken voor de volgende hoofdonderwerpen:

1. wijsbegeerte.
2. sociale wetenschappen.
3. taalwetenschappen.
4. natuurwetenschappen.
5. toegepaste wetenschappen.
6. kunst (w.o. muziek).
7. letterkunde.

8. geschiedenis en aardrijkskunde.
9. algemene werken.

De boeken worden uitgeleend op een leenbon voor ongeveer 14 dagen. Voor de Vrouwenvereniging en Nijverheidsscholen worden geregeld films vertoond over allerlei huishoudelijke zaken en alles wat daarmee verband houdt. Op verzoek van „een groep dames“ is men bij de Stichting steeds bereid films als voren bedoeld te vertonen.

In het Logeergebouw worden de maandprogramma's van de Stichting voor Culturele Samenwerking op het publicatiebord bekend gemaakt. Het zou o.i. in de grote havenplaatsen zijn aan te bevelen door tussenkomst van de agentschappen bedoelde programma's naar de schepen toe te zenden. Deze programma's kunnen bij de plaatselijke vertegenwoordiging van de Stichting worden aangevraagd.

Wij twifelen er niet aan, dat kennisgeving met hetgeen de Stichting voor de Culturele Samenwerking te bieden heeft, voor velen onder ons een welkome aanvulling zal blijken te zijn in de geestelijke ontspanning, waarvoor na de dagelijkse beslommingen zo vaak behoefte bestaat.

H. A. C.

Verlenging

toelatingskaarten

Het is de laatste tijd meerdere malen voorgekomen, dat door onachtzaamheid van personeelsleden en/of hunne gezinsleden de toelatingskaarten benodigd voor het verblijf in Indonesië, niet of niet tijdig ter verlenging worden aangeboden.

Wij brengen derhalve hierbij nogmaals nadrukkelijk onder de aandacht van de leden van het walpersoneel, hunne gezinsleden en de gezinsleden van gezagvoerders en officieren, dat men tijdig zorg dient te dragen voor de verlenging van de toelatingskaarten.

Wellicht ten overvloede attenderen wij er op, dat reeds één maand vóór de expiratedatum van de geldigheidsduur der toelatingskaart met de verlenging een aanvang kan worden gemaakt, een periode derhalve, waarin een ieder voldoende gelegenheid heeft de verlenging aan te vragen. Verontschuldiging in verband met ziekte, verlof e.d. worden door de Immigratiedienst niet geaccepteerd.

Voor de goede orde vermelden wij nog, dat men zich voor inlichtingen en allen tijde kan wenden tot de afdeling Personele Zaken, bureau AZ.

Onze Jubilarissen van deze maand

D. M. RAPPING
beambte agentschap Makassar

40 jaar

1 November 1953

Daeng Madjak Rapping werd op 22 Augustus 1900 te Makassar geboren en trad als 13-jarige jongeling, op 1 November 1913, als tallykierk in dienst van onze maatschappij te Makassar.

Al spoedig werd hij tot gudang-mandur bevorderd, daarna resp. tot assistent-pakhuismeester, pakhuismeester en hoofd-pakhuismeester, om op 1 Januari 1947 tot beambte te worden benoemd.

Op 1 November a.s. herdenkt de heer Rapping het feit, dat hij voor 40 jaar in dienst trad bij onze maatschappij; wij wensen hem nog vele voorspoedige jaren toe.

A. HOETAOEROEK
1e klerk — agentschap Medan

25 jaar
1 November 1953

Op 10 October 1910 werd Antoes Hoetaeroek te Tarotoeng geboren en trad na zijn schoolopleiding eerst twee jaar als klerk in dienst bij de notaris te Sibolga; op 1 November 1928 trad hij als klerk in dienst van onze maatschappij te Medan. Op 1 Januari 1953 werd hij tot 1e klerk bevorderd en is tot op heden nog steeds bij ons Medan-agentschap als zodanig werkzaam.

Wij wensen deze jubilaris van harte geluk en hopen dat het hem gegeven moge zijn onze maatschappij nog lange tijd te dienen.

N. A. KATILIE.
pengurus-gudang Poso Perwakilan
Gorontalo

25 tahun — 1 November 1953

Noenoe Ali Katilie, dilahirkan pada tanggal 15 Djuli 1800 di Potanga (Gorontalo), masuk dinas pada perusahaan kita pada tanggal 1 November 1928 sebagai pembantu proviandkierk. Sesudah itu ia diangkat menjadi mandur-gudang dan selanjutnya dinaikkan pangkatnya menjadi pengurus-gudang.

Katilie yang kini masih djuga bekerdja pada Perwakilan kita di Gorontalo pada tanggal 1 November yang akan datang akan memperingati hari bahwa ia telah bekerdja selama 25 tahun pada perusahaan kita. Kami doakan baginja supaya mengalami tahun-tahun yang berbahagia lebih banyak lagi.

HALLEH
mandur Perwakilan Makassar
25 tahun — 2 November 1953

Halleh, dilahirkan pada tahun 1907 di Bonthain (Sulawesi Selatan), masuk dinas pada perusahaan kita di Makassar pada tanggal 2 November 1928 dan kini mendjabat pekerjaan mandur perhubungan perahu di Makassar.

Pada djabulum dinasnya yang 25 tahun kami doakan supaya ia masih dapat menikmati banyak tahun yang berbahagia didalam perusahaan kita.

TH. ROHIRAGA
opzichter III/1e klerk ag. Tg. Priok
25 jaar — 12 November 1953

(géén foto beschikbaar)

Thomas Rohiraga werd op 11 November 1905 te Savoe (op Timor) geboren en trad op 12 November 1928 in dienst van onze maatschappij als mandur-kabelgast. Op 1 Januari 1952 volgde zijn bevordering tot opzichter III/1e klerk, welke functie hij op ons Priok-agentschap nog steeds tot volle tevredenheid van zijn superieuren vervult.

Bij zijn 25-jarig dienstjubileum wensen wij hem van harte geluk!

NAHIR RIKIN
hoofdklerk 2de kl. — Ink.- en Mag. Dienst
Tg. Priok

25 jaar — 15 November 1953
(géén foto beschikbaar)

Nahir Rikin werd op 12 Februari 1907 te Djatinegara geboren en trad na zijn schoolopleiding eerst 2 jaar als beambte in dienst bij de Douane. Op 15 November 1928 trad hij als 3de klerk in K.P.M.-dienst.

Hij doorliep achtereenvolgens de verschillende rangen, t.w. 2de- en 1e klerk om op 1 Januari 1953 tot hoofdklerk 2de klasse te worden bevorderd. — Wij wensen deze jubilaris op de 15de November a.s. nog vele gelukkige jaren toe; dat het hem gegeven moge zijn onze maatschappij nog lange tijd te dienen.

DE PAI
Tukang masak Dapur CD di Tg. Priok
25 tahun

15 November 1953
(géén foto beschikbaar)

De Pai dilahirkan di Madura pada tahun 1914 dan sebagai seorang pemuda yang berumur 14 tahun ia masuk bekerdja pada dinas Perusahaan kami sebagai tukang masak di kapal pada tanggal 15 November 1928. Hingga Desember 1940 ia tetap menjalankan pekerjaannya diatas kapal kami, mula² sebagai tukang masak II dan kemudian sebagai tukang masak I. Sesudah itu De Pai ditempatkan tetap di darat sebagai tukang masak dan dipekerdjakan pada rumah sakit Petamburan, dimana ia telah bekerdja hingga penjerbuan Djepang.

Sementara penduduk Djepang ia dapat menjinjingir dengan perahu ke Lombok, dimana ia bertani. Sesudah penduduk Djepang ia datang melaporkan dirinja pula kepada Perusahaan kami dan dipekerdjakan sebagai tukang masak di Rumah Penginapan di Djakarta. Dalam bulan Augustus 1947 ia dipindahkan ke Tg. Priok en sekarang ia masih bekerdja sebagai tukang masak CD di Tg. Priok.

Mudah²an dalam keadaan sehat walafiat dapatlah ia bertahun-tahun lagi memberi tenaga bagi Perusahaan kami hendaknja.

DJAKARIA
beambte Werkplaatsen Tg. Priok
35 jaar — 18 November 1953

Djakaria werd in April 1890 in het toenmalige Batavia geboren en trad op 18 November 1918 als maandgelder in dienst bij onze maatschappij. Hij werd tewerkgesteld bij de Werkplaatsen Tg. Priok — afd. Zeilmakerij.

Op 1 Januari 1947 werd Djakaria tot mandur van de Zeilmakerij benoemd, terwijl op 1 Januari 1953 zijn bevordering tot beambte (onderbaas b) afkwam. — Bij wensen deze jubilaris, die op 18 November a.s. zijn 35-jarige dienstjubileum bij onze maatschappij hoopt te vieren, nog vele jaren in de beste gezondheid toe!

W. PATRA
hoofdklerk 1e kl. — te Buleleng
25 jaar
26 November 1953

Wajan Parta, geboren op 23 Juni 1914 te Singaradja, trad op 26 November 1928 als II. klerk in dienst van onze maatschappij. Na respectievelijk tot 3de-, 2de en 1ste klerk te zijn bevorderd, kwam op 1 Januari 1949 zijn benoeming af tot hoofdklerk 2de klasse om op 1 Januari 1952 tot hoofdklerk der 1e klasse te worden bevorderd.

Op 26 November a.s. herdenkt Wajan Patra het feit dat hij voor 25 jaar in dienst trad van onze maatschappij. Wij wensden hem op deze dag nog vele voorspoedige jaren toe.

MOET DE WETENSCHAP NUT AFWERPEN ?

De zuivere wetenschap is een belegging op lange termijn. Zij wordt bedreven om haar zelfs wil zonder dat er rekening wordt gehouden met het directe nut van hetgeen zij ontdekt. Haar enige doel is: weten. Haar enige aanspraak op ondersteuning van de gemeenschap is gegrond op de erkenning, dat kennis op zichzelf een waardig doel is en om haar zelfs wil aanmoediging verdient, omdat zij de verstandelijke benadering van de problemen van leven en samenleving mogelijk maakt.

Natuurlijk blijkt een groot deel van het wetenschappelijk werk waarde te hebben voor praktische doeleinden. Maar dat is niet het hart van de kwestie en het moet ook niet als het belangrijke punt worden beschouwd. Het is duidelijk waarom dit zo is. Ieder die de we-

tenschap steunt — onverschillig of die steun van de staat of van particuliere zijde komt — en in de eerste plaats op de praktische resultaten let, moet wel het meeste belang hechten aan die takken van wetenschap, die waarschijnlijk de meeste praktische resultaten zullen opleveren.

Nu is echter de gehele geschiedenis der wetenschappen één lange les, dat er nooit vooruit kan worden gezegd welke praktische waarde een tak van wetenschap zal hebben.

(Science in Transition)

In memoriam H. Klein

Van ons Amsterdam-kantoor bereikte ons het droevige bericht, dat de heer H. Klein, gepensioneerd chef van dienst van ons Amsterdam-kantoor op 29 September j.l. na een kortstondige ziekte te Bussum is overleden.

Geheel in overeenstemming met het uitdrukkelijk verzoek van de overledene, werd in alle stilte op 2 October j.l. het stofelijk overschot ter aarde besteld.

Op 9 April 1910 trad de heer Klein als employé in dienst van onze maatschappij in het toenmalige Weltevreden. Negen jaar later, in Februari 1919 volgde zijn benoeming tot agent te Palembang. Vervolgens werd hij bevorderd tot sous-chef A. D., waarna zijn benoeming tot agent te Penang volgde, om op 1 Juli 1927 tot chef A. D. te worden benoemd en te Makassar als agent te worden geplaatst. Op 1 Januari 1931 volgde zijn overplaatsing naar het Amsterdam-kantoor als chef Algemeene Zaken, welke functie hij tot 1 Januari 1949 vervulde. Bovendien nam hij van 25 Juli 1945 tot 31 December 1948 de functie waar van secretaris van de Raad van Bestuur.

Wijlen de heer Klein behoorde tot degenen, die van October 1943 tot September 1944 als burger-geïnterneerde in de „Ruwenberg” bij St. Michielsgestel geïnterneerd is geweest.

Met ingang van 1 Januari 1950 werd de heer Klein, na een diensttijd van bijna 40 jaar, gepensioneerd.

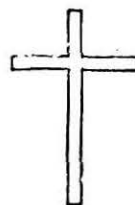
Moge deze kundige en sympathieke man die rust geworden, die hem zo royaal toekomt voor zijn onvermoeid werken ten bate van de Nederlandse koopvaardij.

Zijn nagedachtenis zal bij ons steeds in ere blijven.

Hij ruste in vrede.

In Memoriam

Th. J. A. ter Burg

Uit Nederland ontvingen wij bericht, dat op 15 September j.l. te 's-Gravenhage is overleden de heer Th. J. A. ter Burg, in leven gepensionneerd gezagvoerder van onze maatschappij.

R. T. Parhusin

Op 28 September is in de ouderdom van 25 jaar, ten gevolge van een noodlottig ongeval aan boord van het ss. „Plancius”, liggende te Tg. Priok, overleden de heer R. T. Parhusin, in leven scheepsverpleger aan boord van genoemd schip.

W. F. Hauber

Van ons Amsterdam-kantoor ontvingen wij bericht, dat op 29 September j.l. in de ouderdom van 74 jaar te 's-Gravenhage is overleden de heer W. F. Hauber, in leven gepensionneerd employé van onze maatschappij.

J. P. A. Hulshoff

Op 30 September j.l. overleed in de ouderdom van 64 jaar in het Carolus-ziekenhuis te Djakarta, de heer J. P. A. Hulshoff, in leven gepensionneerd employé van onze maatschappij.

Zij rusten in vrede

Opleiding tot Scheepswerktuigkundige

VIERENDERTIG K.P.M.-LEERLING-WERK-
TUIGKUNDIGEN AFGEZWAARD

De traditionele goede reden om bij het uitreiken der einddiploma's tegenwoordig te zijn gold een groep K.P.M.-ers, die 2 jaar geleden naar Vlissingen waren gekomen om aan de „De Ruyterschool” te studeren.

Een verheugend feit was, dat voor de eerste maal na de oorlog deze plechtigheid weer in eigen kring, en wel in de grote tekenzaal van het nieuwe schoolgebouw aan de Boulevard Bankert, kon plaats vinden. Op Vrijdag 24 Juli j.l. heeft de „De Ruyterschool” de nieuwe lichting gediplomeerden afgeleverd.

Achtenzeventig leerlingen, die hadden gestudeerd voor eigen rekening, dan wel voor rekening van de maatschappijen „La Corona”, K.J.C.P.L. of K.P.M. waren geslaagd. Na afloop van het uitreiken der diploma's hield de heer Vijn in tegenwoordigheid van leraren en enkele genodigden, waaronder de burgemeester van Vlissingen, zijn afscheidsspeech tot de geslaagde leerlingen met als slot-devies: „Die varen wil zij onvervaard, doch wake voor gevaar”.

Na de heer Vijn sprak namens de K.P.M., K.J.C.P.L. en La Corona Ir. Struyk een woord van welkom tot de geslaagde leerlingen. Hierna sprak een der leerlingen namens zijn studiegenoten een woord van dank en van afscheid aan het adres van de heer Vijn en de leraren. Met 3 cheers voor de „De Ruyterschool” eindigde hij zijn toespraak.

Voorts zijn er van verschillende opleidingsscholen in Nederland nog 8 leerlingen na de examens voor onze maatschappij beschikbaar gekomen. Van de 34 K.P.M.-leerlingen ontvingen er 19 het BM en 8 het AM-getuigschrift, terwijl 7 jongelui slaagden voor het examen VD.

Het was dit jaar voor de eerste maal mogelijk de nieuwelingen in groot verband gezamenlijk een cursus „Indonesische Vorming” te doen volgen. Deze cursus werd van 17 Augustus tot 25 September j.l. door alle jongelui in het Koninklijk Instituut voor de Tropen te Amsterdam met goed resultaat gevolgd. Van deze diploma-uitreiking in het Kon. Instituut voor de Tropen te Amsterdam geven wij onze lezers bijgaande foto.

Zeven van de kandidaten voldeden reeds aan het vereiste jaar werktijd, zodat zij eind October reeds naar Djakarta zijn vertrokken. De overige leerlingen zullen eerst drie maanden bij electrotechnische bedrijven te Rotterdam worden tewerk gesteld om daarna eveneens hun bestemming naar Indonesië te volgen.

B. J. H. S.

Na de diploma-uitreiking in de tuin van het Kon. Instituut voor de Tropen te Amsterdam. Geheel links de heer Dürr, docent Bahasa Indonesia; rechts de heer Kroese, wnd. hoofd Bureau Cursussen Kon. Inst. v.d. Tropen.

TOEKOMST-DROOM.

Néêrlands Grote Vaart
is voor klein Holland heel wat waard.
Want in het beheersen van de zee
doen wij met grote naties mee.
Varen zit niet in het bloed,
men gaat naar zee omdat het moet.
In Holland staan geen staven goud.
Wel hier er daar langs Hollands' kusten
wat houten banken om te rusten.
Men kan ook vandaar de zee bekijken
en zien hoe anderen zouden strijken
met 't goud en zilver uit de zee.
Doen wij niet aan die welvaart mee ??
Wis en waarachtig.

..... dus naar zee !

De oorlog heeft veel kwaad gedaan.
Nog zie ik de soldaten staan,
gezond van lijf en leden.
De boys verlieten huis en goed,
hun ouders, vrouw en kleine toet.
Na weken of na maanden strijd
gingen zij terug, maar niet verblijd.
Men heeft het vege lijf gered.
Hetzij van top tot teen verbrand,
ofwel verloren 't verstand.
Die oorlog, strijd, dat Groot Geweld
bracht slechts ellende voor veel geld.
En weg is 'swerelds welvaart thans.
Slechts noeste arbeid geeft een kans.
Ook Holland heeft zijn kans van slagen
en laat ons daarom niet versagen.
Er zijn er méér die willen varen
en concurreren op de baren.
Ook vredestdijd zit vol gevaren.
Men staat ons wel niet naar het leven,
maar ach, het blijft toch om het even.
De veldslag waar het nu om gaat,
is of de toekomst valt of staat.
En als die toekomst is gevloeden,
dan gaan we sâam onder de zoden.

Wat kopen we dan voor onze duiten ???
Waardeloos om naar te fluiten.
Laat ons wel realiseren
en de tijd mocht het ons leren.
Heel de wereld heeft gebrek
en misschien vindt u dit gek ! ?
Maar ook u vaart hierin mee,
met dit bootje over zee.
Wil men de toekomst beter krijgen:
Harder werken, verder zwijgen ! !

J. C. S. van Bijsterveld
2de werktuigkundige,

BOZE BOLLEN-BOER.

Een hollenkweker in Katwijk aan Zee, die dezer dagen in een slecht humeur was, omdat zijn hyacintenbedden door kwajongens waren vertrapt, werd bepaald kwaad, toen hij even later een paar dames, een heer en een meisje tussen de bloemen zag wandelen.

Hij ging er met grote stappen op af en nog voor hij het gezelschap bereikt had, riep hij: „Wat moeten jullie hier?”

De dames verwijderden zich, maar de heer bleef staan en liet de kernachtige stortvloed van woorden over zich heen golven:

„Het zou me wat moois worden als iedereen hier maar tussen de bloemen ging wandelen. Blijf op de straatweg, dan kun je het ook zien.”

De heer maakte zijn verontschuldiging en vertelde dat het hem speet dat het gezelschap zo onbeleefd was geweest. Maar koningin Juliana en prinses Marijke hadden zo graag de hyacinten eens van dichtbij willen bekijken.

Toen zei de hollenkweker: „O eh

Zo zijn wij, want wij moeten wel

Wij hebben een slager hier in Winaupang. Mocht U zich het hoofd breken over de ligging van deze metro-pool, dan raad ik U aan geen atlas te pakken, want het bestaat niet. Waarom wij deze plaats kozen; wel, omdat het helemaal niet belangrijk is, waar wij wonen.

Die slager is veel belangrijker. Die brengt iedere dag heerlijk sapi-vlees, voor een belachelijk lage prijs. Dat is nog veel belangrijker dan die slager: iets wat belachelijk laag in prijs is, in deze tijd.

Maar de natuur heeft voor veel sapi's gezorgd op dit eiland Saromor en de maatschappij heeft ervoor gezorgd dat wij er middenin kwamen. Edoch, het is op Saromor net als overal: de export slokt alles op.

Zag U in Holland iemand roomboter eten?

En zo gaan die sappige sapi's in Winaupang op een boot; een boot van de maatschappij natuurlijk. Nu hebben wij daar niets op tegen, want wij bestaan tenslotte van die sapi's die op die maatschappij-boot gaan. De passagier biedt evenwel geen vlees, behalve een lugu-

bere kop en wat armzalige velletjes, want het goede vlees van de luttele sapi's die op Saromor zelf geslacht worden gaat naar het ziekenhuis en naar enkele exclusieve kennissen. Aangezien wij niet gaarne in een ziekenhuis vertoeven, zijn wij ook een exclusieve kennis geworden. Dat was niet eenvoudig en het ging via een andere (exclusieve) kennis.

En nu komt de slager bij het ochtendkrieken het erf opgesjokt. Hij heeft een gevlochten hoed op en een sirih-pruim in zijn tandeloze mond.

De hoed is vierkant, plat en heeft een rand en is bepaald schilderachtig; die kunnen wij wel waarderen. De sirih-pruim niet; die vinden wij bepaald onsmakelijk evenals zijn groezelige verschijning.

Maar hij is ons meer welkom dan de meest smetteloze Hollandse slagern knecht. Deze Saromores met zijn verschrompeld gezicht, reikt met een minzaam gebaar het vlees aan. Hij weet hoe wij popelen, naar dat malse stukje sapi. En als wij er erg goed bij hem instaan, kunnen wij zelfs wel eens lever kopen. Weet U nog hoe dat smaakt? Heerlijk versgekookte lever? Wij waren het vergeten, want voor wij op Saromor

kwamen, hadden wij in meer dan twee jaar niets niet geproefd.

Nu genieten wij dubbel van die slager met zijn sirih-pruim en wij laten het steeds weer merken. Wij willen ook minzaam doen en wij geven hem wel eens een Escort, want wij weten dat zelfs voor sirih-pruimers een Escort niet te versmaden is. Dan verwachten wij een net zo vriendelijk bedankje als dat van ons, wanneer wij het vlees aanpakken. Tenslotte betalen wij het en hij krijgt iets. Maar hij vertrekt geen spier of het moest zijn dat zijn ogen even oplichten en zijn gezicht minder nors staat. Zijn groet is overigens precies zo'n binnenmonds gemompel als altijd. En dan sjokt hij weer de weg op.

Wij benijden zijn levenshouding. Konden wij ook maar zo volkomen onverschillig iets accepteren wat men ons cadeau geeft. Wij hebben ontdekt waarom wij ons die weelde niet kunnen permitteren. Wij zijn voor niemand zo belangrijk als die slager voor ons. Zelfs niet voor onze maatschappij. Daarom zij wij altijd zeer beleefd en vriendelijk als wij iets krijgen. Ook al is het een minder schone brief van onze maatschappij.

Zo zijn wij, want wij moeten wel...

Aldert.

DE MAN MET DE 17 COMPLEXEN.

Er was een man met zeventien complexen, en elke avond telde hij ze na, want hij wou weten: hekseniet of hekse? Als hij ze dan weer had dan zij hij: ja!

Maar oppun avond warender maar zestien. Z'n vrouw zei „Kijkus in je andere broek”. Maar hij sprak heel beslist „Nou geen gekles, Fien, ik binniegek, me Zeventien is zoek!”

Hij dacht gekweld: waar kannut zijn gebleven, het is de doodsteek voor m'n kummensens, zonder dat Zeventiende kank niet leven, ik bennikswaard, ik ben geen halluf mens.

Ze ega sprak al spoedig van zijn ex-je, maar hij zocht voor, in kolenkast en bad, want 't was maar niet zo'n doodgewoon complex-je het was het, allermooiste dattie had.

Ach, dacht de man, het is een penitentie. Wat kan ik doen? Ik voel me zo onthand. Wel dacht de man, ik plaats een advertentie, ik plaats een advertentie in de krant.

Verloren Maand. gaand van hier tot ginder, om 11 uur, op voorbale. lijn 4, gebr. complex, slechts wein, waard voor vinder maar voor verl. veel, want souv.

Reeds daags daarna is het teruggekomen, keurig gevouwen, onder envelop. „Kijk”, schreef de dame die het had gevonden, „hier is het, hoor, knap nu maar gauw weer op!”

U moest die man zien, niet meer wrang of nukkig, maar fris en monter en van zessen klaar, hoogst onbekommerd en volmaakt gelukkig. Hij had ze alle 17 weer bijmekaar!

Wanneer dit lied u een moraal mag leren: complexen zijn veel kostbaarder dan goud, en lang niet altijd helpt u adverteren. Als u ze hebt, zorgt dan dat u ze houdt.

(„Hard Gelach”)

DANK IN ALLE TALEN

Het opmaken en verzenden van de dankbrief van Prins Bernhard aan de vele volkeren, die Nederland na de watersnood hebben geholpen, is niet zo eenvoudig geweest als het lijkt. Ambtenaren, die de vertaling verzorgden, hebben daarvoor verscheidene deskundigen moeten raadplegen om het schrijven in de levende taal van het desbetreffende volk te kunnen weergeven. Voorts heeft men ook Nederlandse vertegenwoordigingen in het buitenland voor de vertaling ingeschakeld. Daarmee was men er nog niet, want het typen van de brieven in verscheidene talen, de vreemdsoortige lettertekens brachten nieuwe moeilijkheden. Zo heeft men de brieven voor de Noordelijke landen, die speciale letters hebben, op schrijfmachines moeten typen, welke voor dit doel werden geleend van deskundigen en anderen. De Arabische tekst werd vervaardigd bij de wereldomroep in Hilversum, terwijl ook voor de Russische, Griekse, Perzische en enige andere exemplaren bijzondere voorzieningen moesten worden getroffen.

ZEILEN

Zaterdag 5 Sept. '53: 4e team-wedstrijd.

Door harde wind en hoog doorstaande zeeën werd deze wedstrijd uitgesteld. Een kalme dag dus voor onze zeilers.

Zondag 27 Sept. '53: lange afstandwedstrijd.

Deze Zondag werd onder ideale weersomstandigheden om half twaalf gestart voor de laatste lange afstand-wedstrijd over een afstand van hemelsbreed 22 mijl, die in 7 uur moest zijn afgelegd. Onze boten waren als volgt bemand.

„Zee” — stm. Wakka; fokkenist

V. Swieten

„Deining” — stm. Bol; fokkenist

Kaan

„Wind” — stm. Brassem; fokkenist

De Geus

Om 12 uur zette zo'n harde wind door, dat het alle boten gelukte binnen de zeven uur deze lange baan te zeilen. De volgorde van aankomst was: 1) Vleugel stm. Redeker 2) Zee, 4) Wind en 7) Deining.

Zondag 4 October: 7e periodieke wedstrijd.

In deze wedstrijd werd gevochten om de eerste plaats van het jaar-klassement. Als glorieuze overwinnaar is stm. Redeker met zijn Vleugel uit de strijd gekomen ten koste van stm. Brassem met de „Wind”, die zich dit jaar met een tweede prijs tevreden moet stellen.

Om de tweede, derde en vierde plaats is echter gedurende de hele wedstrijd een fel gevecht geleverd, welke slechts op de laatste meters werd beslist. De „Zee” met stm. Wakka werd tweede met 3 seconden voorsprong op de „Wind” met stm. Brassem. De „Schobbejak” moest met de vierde plaats genoegen nemen; de „Deining” behaalde de zesde plaats.

Zondag 11 October '53: 8e periodieke wedstrijd.

Deze wedstrijd is letterlijk verwaaid. De wind was zó krachtig en de golven zó hoog, dat geen van onze drie stuurlieden het verantwoord achtte aan deze wedstrijd mee te doen. De „Zee” met stm. Wakka is nog wel gestart maar 100

meter voorbij de startlijn werd omgedraaid om de veilige haven op te zoeken.

Hiermede is dan het wedstrijdseizoen gesloten; er rest nog één estafette-wedstrijd, terwijl de 4e teamwedstrijd nog gezeild moet te worden.

Voor stm. Redeker en stm. Brassem volgen dan in November nog de kampioenswedstrijden.

Gedurende de maanden November t/m Maart zal worden getracht een zeilcursus te organiseren, zodat volgend jaar een flink aantal zeilers onze geleiden kunnen aanvullen, terwijl ook aan het opknappen van onze boten de nodige aandacht zal worden besteed.

TAFELTENNIS

Na het overwinnen van enkele technische moeilijkheden is deze maand (dd. 16/10) dan weer een wedstrijd gespeeld tegen de S. V. „TOVO”.

Deze „thuis”-wedstrijd, welke een prettig verloop had is uiteindelijk gewonnen door de gasten met 17 — 13. De eerlijkheid gebiedt ons echter te vermelden dat de K.P.M.-teams niet in volle sterkte waren opgekomen, waardoor overigens deze wedstrijd een spannender verloop had dan de vorige, welke zonder slag of stoot door de K.P.M. werd gewonnen. Met belangstelling zien wij echter uit naar de volgende ontmoeting.

Zoals gewoonlijk bij „thuis”-wedstrijden, werd wederom gespeeld in de eetzaal van het Logeergebouw, welke door de ruimte en goede verlichting, een bij uitstek geschikte gelegenheid hiervoor biedt. Rest nog te vermelden dat met ingang van 1 Oct. j.l. de trainingsavond op Donderdag werd vastgesteld.

SCHAKEN

Op 30 September j.l. is opgericht de Paketvaart Schaakclub, waarvan op een bijeenroepen vergadering in het Logeergebouw het bestuur als volgt is samengesteld:

R. V. Brouwer (Naut. Inst.-Tg. Priok) — voorzitter

Mr. J.W. Royer (Afd. Vrachtzaken/HK) — secretaris

H. Bertsch (Afd. Personele Zaken/HK) — spelleider

Het doel is om de K.P.M.-ers te Djakarta, Tg. Priok en Petamburan de gelegenheid te bieden het schaakspel te beoefenen. Hiertoe zal iedere Woensdag om 20.00 uur in het Logeergebouw de mogelijkheid worden geboden.

Wij wекken de schaakliefhebbers onder ons personeel op zich als lid van onze Paketvaart Schaakclub op te geven en eens op een Woensdagavond naar het Logeergebouw te komen. Zij zullen er geen spijt van hebben.

Solidariteit onder mannen

„Een agent van de verkeersbrigade hield een auto aan. „Ik moet u bekeuren”, zei hij. „De maximum snelheid is hier 25 km en u rijdt meer dan 40”.

De vrouw, die achterin de auto zat, zei met voldoening: „Zet hem op de hon agent. Het is zijn verdiende loon. Ik heb hem al honderd maal gezegd, dat hij roekeloos rijdt. Hij is een gevaar voor het verkeer”.

„Uw vrouw?” vroeg de agent en toen de ander knikte, stak hij zijn boekje in zijn zak en zei:

„Rijdt u maar door, mijnheer”.

„U bent verkeerd, zuster, ik lig hier voor m'n blinde darm!”

Verlof en Arbeid

Voor ons werkers van overzee heeft het woord verlof een magische klank. In de routine van het dagelijkse werk is de datum in ons hoofd gegrift waarop ons verlof zal aanbreken. Wij lopen er zo mee rond dat wij als een tweede begroeting elkaar toevoegen: „Wanneer ga je met verlof?”

Dan plotseling is deze dag aangebroken, wij gaan huiswaarts. Wij doorleven de vreugde van de voorbereiding tot de reis en het hoogtepunt van het weerzien met onze dierbaren.

De verlofsperiode waar wij zo intens naar hebben verlangd vangt aan. Midden in onze verlofsvreugde komt dan plotseling weer als realiteit het tijdstip van onze terugkeer naar onze werkring en de sfeer van ons werk. Bij het vertrek is naar onze gevoelens het verlof altijd te kort geweest, aangezien het niet alleen een tijd is van leven en genieten naar eigen goeddunken en inzicht maar ook een tijd van het beleven van intens gezins- en familieleven. Op de terugreis teren wij reeds op de vele herinneringen terwijl dan alweer vaag de datum van het volgende verlof in onze gedachten opkomt.

Het is ook hier weer het typisch menselijke verschijnsel in het voortdurende richten van de blik naar de rustpauze in de draaimolen van de dagelijkse routine die wij kennen in de vorm van „verlof” of de te halen eindstreep van het „pensioen”.

Bij deze gezonde menselijke reactie moet echter mede voor de innerlijke gemoedrust de vreugde blijven bestaan voor het werk en de taak die ons is opgelegd. Het is het behouden van deze levensvreugde die het positieve resultaat moet zijn van de innerlijke en uiterlijke rust die een verlof ons kan brengen.

Om deze gemoedstoestand te bereiken c.q. te behouden is levensstijl nodig in de tijd van arbeid die nu eenmaal de periode van verlof voorafgaat. Men kan nu eenmaal niet ongestraft verschillende levensvormen en normen loslaten in het tijdvak dat wij ver van huis en haard ons werk hebben te verrichten. Het hellende vlak van onverschilligheid in velerlei vorm wrekt zich dan ook in de verlofsperiode door onwennigheid in de eigen sfeer terwijl ook ontgoocheling niet uitblijft. Het geven van inhoud aan het leven in de jaren afgebakend door de dagelijkse routine zal matheid en lusteloosheid voorkomen, terwijl wij het enthousiasme behouden bij onze taakvervulling ook onder moeilijke omstandigheden.

In elke omgeving zijn het de ouderen en zij die leiding moeten geven die in deze levenshouding vóór moeten gaan. Hun plichtsbetrachting, werklust, karakter en levenswandel zullen innerlijke discipline stimuleren.

Men zal in hun omgeving leren de waarde van het leven niet alléén toe te kennen aan de periode dat wij onze werkring tijdelijk verlaten om rust te nemen. Hoevelen zijn helaas moreel niet afgezaakt door deze min of meer negatieve levenshouding. Hoe men, in den vreemde arbeidend, zich lichamelijk en geestelijk fit moet houden kan niet in de vorm van een soort handleiding worden gegeven, verschillend als wij zijn van aard en aanleg.

Vast staat, dat gebrek aan discipline in ons werk en in onze gedragingen bron zijn van veel kwaad. Men verleert vaak het zelfrespect mede tot uiting komend in onverschillige omgangsvormen en taal, onverzorgde kleding en helaas ook door teveel offeren aan Bacchus. Het verliezen van deze levens-

waarden kan helaas slechts zelden tijdens het verlof worden hersteld. Wij moeten ons echter wel bewust blijven dat de omstandigheden waaronder toch moet worden gearbeid, ver van de sfeer van opvoeding, het niet gemakkelijk maken zichzelf te zijn en te blijven. De weg van de minste weerstand geeft dan ook toch een al te gemakkelijke oplossing waarbij als enige strohalm het vooruitzicht van het verlof blijft bestaan om genezing te vinden voor de kwalen van eigen zwakheden.

Zoals bij alles in het leven is ook het behoud van eigen levensstijl niet bevorderlijk voor het bereiken van het doel dat wij ons hebben gesteld. Men dient zeker over voldoende aanpassingsvermogen te beschikken om de omgeving waarin men zijn werk verricht aan te voelen en te begrijpen. Onze eigen levenshouding mag nimmer leiden tot zelfgenoegzaamheid en eigendunkelijkheid. De betrekkelijkheid van dit leven moet de richtsnoer zijn om menselijk inzicht te behouden, welke positie of functie men ook bekleedt.

Rekening houdende met deze factoren zal ons inziens in de tijdvakken van arbeid gelegen tussen „onze verloven” een koers en vaart kunnen worden gesteld, die een behoud zullen zijn voor zelfrespect en discipline die ons voorts voldoening zal schenken bij de uitoefening van onze dagelijkse taak. Zo ingesteld zal „het verlof”, na gedane arbeid, ons veel hebben te bieden en zullen wij, zowel lichamelijk als geestelijk, nieuwe veerkracht opdoen voor de volgende periode van werken en inspanning.

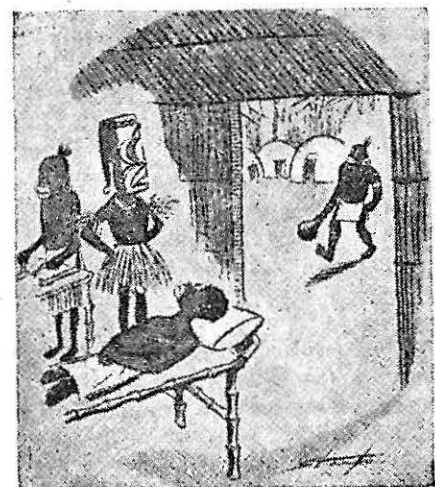
Het waren deze gedachten die bij ons opkwamen nadat wij kort geleden van verlof terugkeerden en weer geconfronteerd werden met de realiteit van de dagelijkse routine ver van huis en haard.

H.A.C.

BEKENDE TWEELINGEN.

Er zijn in onze taal, literatuur en mythologie namen, die absoluut bij elkaar horen. Sommige zijn goed, andere minder bekend, maar ze zijn als tweelingen onafscheidelijk met elkaar verbonden. Wij laten hier een aantal helften van zulke tweelingen volgen en vragen u, deze helften aan te vullen. Op pag. 18 kunt u zien, hoeveel u er goed hebt.

1. Romulus.	en	11. Abbott	en
2. Laurel	en	12. Pyramus	en
3. Antonius	en	13. Castor	en
4. Hans	en	14. Tristan	en
5.	en Dalila	15.	en Julia
6. Don Quichotte	en	16.	en Hoorne
7.	en Adonis	17. Barnum	en
8. Kaïn	en	18. Karel	en
9.	en Charybdis	19.	en Blanchefloer
10.	en Goliath	20. Dante	en

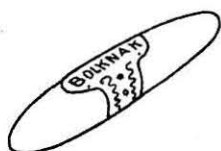
„Eindelijk, daar komt onze narcotiseur.....!”

DUTCH.

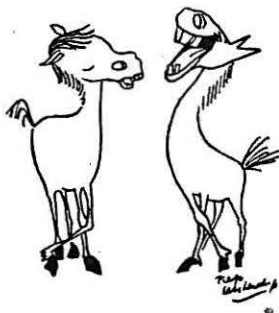
De Nederlanders, die over alle zeeën uitzwermden en een groot aandeel namen in de wereldgeschiedenis, hebben overal van zich doen spreken. Waar wat werd ondernomen, waren zij van de partij en natuurlijk zagen hun concurrenten uit andere landen de „Dutchman” (letterlijk: Hollanders, later Nederlanders) wel eens liever gaan dan komen. Zo komt het, dat het woord „Dutch” in het Engels en Amerikaans niet alleen maar Holland of Nederlanders is, maar in bepaalde uitdrukkingen een specifieke, afwijkende betekenis heeft. Kent u die betekenis in de volgende uitdrukkingen?

1. Dutch wife (letterlijk: Hollandse vrouw)
2. Dutch mirror (letterlijk: Hollands spiegeltje)
3. I am a Dutchman, if (letterlijk: Ik ben een Hollander, als)
4. Dutch comfort (letterlijk: Hollandse troost)
5. Dutch bargain (letterlijk: Hollandse overeenkomst)
6. Dutch nightingale (letterlijk: Hollandse nachtegaal)
7. Dutch treat (letterlijk: Hollands onthaal).
8. Dutch courage (letterlijk: Hollandse moed).
9. Dutch auction (letterlijk: Hollandse verkoping)
10. Dutch metal (letterlijk: Hollandse metaal).
11. Dutch concert (letterlijk: Hollands concert).
12. That beats the Dutch (letterlijk: Dat slaat de Hollanders).
13. You speak to him like a Dutch uncle (letterlijk: U spreekt tegen hem als een Hollandse oom).
14. Dutch crossing (letterlijk: Hollands oversteken).
15. Double Dutch (letterlijk: dubbele Hollander).

Zie de verklaring op pag. 19

Bolknak

Knolbak

Knalbok

Balknok

(„Hard Gelach”)

Op een intiem partijtje dient men behoorlijk te drinken, maar niet te veel, en men dient veel te praten, maar niet te behoorlijk.

Somerset Maugham in een interview voor de B.B.C.

Bekende tweelingen.

(oplossing van pag. 17).

- 1) Remus 2) Hardy 3) Cleopatra 4) Grietje
- 5) Samson 6) Sancho Panza 7) Venus 8) Abel
- 9) Scylla 10) David 11) Costello 12) Thisbe
- 13) Pollux 14) Isolde 15) Romeo 16) Egmond
- 17) Bailey 18) Elegast 19) Floris 20) Beatrice.

GRAPJES IN DE RECHTEN.

Ge kent, lezer, de bekende afbeelding van de Gerechtigheid in de persoon van de godin Justitia, geblinddoekt weegschaal en zwaard hanterend zonder aanzien des persoons. De gedachte, die door die blinddoek wordt gesymboliseerd, wordt door de heren rechters zelfs met een eed bekrachtigd, want zij zweren bij hun benoeming onder meer: „dat zij hunne posten zonder aanzien van personen zullen waarnemen”, zoals de wet het zegt. U ziet dus, dat die blinddoek niet zo maar voor de aardigheid op die afbeelding voorkomt.

Helaas moet deze meester u rapporteren, dat er (mannelijke) rechters blijken te zijn die de verleiding niet hebben kunnen weerstaan de blinddoek even omhoog te schuiven om een oogje te wagen aan een (vrouwelijke) schone, die hun uitspraak kwam vragen. Zij verlangde namelijk vergoeding van de schade, die zij had geleden door verwondingen tengevolge van een aanrijding. Met f 600.— vond zij de littekens, die zij daarbij had opgelopen, voldoende vergoed.

Wat moet deze meester nu in het vonnis lezen:

„dat de Rechtbank tot haar genoegen heeft kunnen vaststellen, dat het blijvende litteken op de neus van eiseres zeer onbetekenend is en het uiterlijk schoon van eiseres dan ook niet noemenswaard heeft geleden”.

De heren rechters vonden de schade met f 150.— dik betaald!

Maar ... hoe zit dat nu met die blinddoek (om van die wettelijke eed maar niet te spreken), aldus de vraag van

deze meester.

„.....en als je 'm vraagt, waarom-ie 't doet zegt-ie: alle kleine beetjes helpen!”

(Shipbuilding)

Agentschap Menado in nieuw gebouw

Aanwinst voor de stad.

Sinds 1949 was ons agentschap te Menado gehuisvest in een aantal quonsethutten, die op den duur niet alleen te klein bleken te zijn, doch ook de temperatuur was er niet altijd even aangenaam om in te werken.

Hierin is nu verandering gekomen. Onlangs is men met de bouw van een nieuw kantoor begonnen en dit nieuwe pand is op Vrijdagavond 18 September j.l. met een selamatan voor het gehele personeel ingewijd. Op Zaterdag d.a.v. vond des morgens om 11 uur de officiële opening van het nieuwe K.P.M.-gebouw plaats met een zeer druk bezochte receptie, alwaar behalve de civiele- en militaire autoriteiten vrijwel alle K.P.M.-relaties te Menado van hun belangstelling blijk gaven. O.a. waren daar de vertegenwoordiger van de Plaatselijk Militaire Commandant, Kapitein Wuisan en de Burgemeester van Menado, de heer B. J. Lapien. Het nieuwe kantoor was op die Zaterdagmorgen in een ware bloementuin herschapen, hetgeen aan de receptie een bijzonder feestelijk tintje gaf. Ruim 100 bloemstukken werden er geteld, waaronder die van de Gouverneur, de Jajasan Copra en die van de n.v. Perindo wel bijzonder opvielen.

Zoals het te Menado verschijnende dagblad „Pikiran Rakjat” terecht schreef, is het nieuwe K.P.M.-gebouw ongetwijfeld een aanwinst voor het stadsschoon van Menado.

SCHILDERIJEN-EXPOSITIE GEZAGVOERDER KOSTERS.

In de „Straits Times” van 15 September j.l. lazen wij, dat van 22 September tot 3 October d.a.v. bij John Little te Singapore een schilderijen-expositie zou worden gehouden, waar o.a. ook werken van kapitein P. Kusters, gezagvoerder van het ms. „Sanana”, zouden worden geëxposeerd.

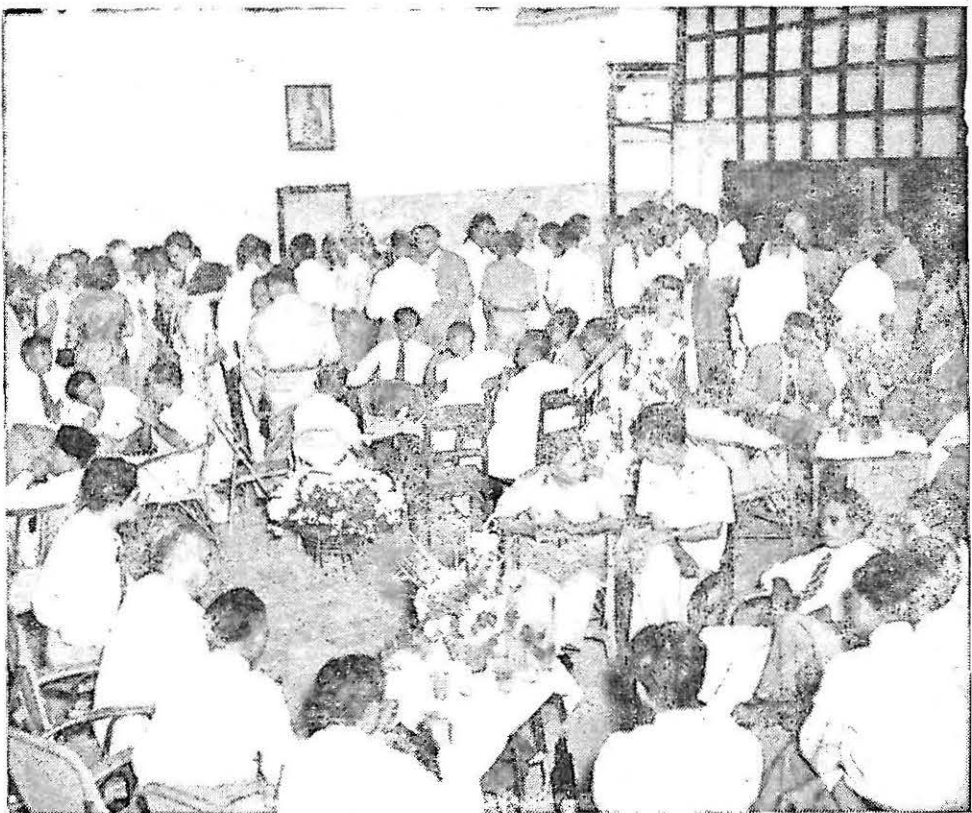
Het woord „Dutch”

(oplossing van pag. 18)

1. Sluimerrol of langwerpig kussen, waarop de benen kunnen rusten (goeling).
2. Spionnetje.
3. Ik laat me hangen, als.....
4. Schrale troost
5. Overeenkomst, waarop wordt gedronken of handelstransactie, waarbij al het voordeel aan één kant is.
6. Kikvors.
7. Uitgangetje, waarbij ieder voor zichzelf betaalt.
8. Door sterke drank opgewekte moed.
9. Verkoping, waarbij de prijs net zo lang wordt verlaagd, tot er een koper is gevonden.
10. Klatergoud.
11. Door elkaar zingen en spelen.
12. Dat overtreft alles, dat is het toppunt.
13. Vaderlijke vermaningen geven.
14. Schuin oversteken.
15. Schooier (scheldwoord).

Op Zaterdag 19 September j.l. vond des morgens om 11 uur de opening plaats van het nieuwe K.P.M.-kantoor te Menado. Op de foto het front-gezicht van het nieuwe agentschapskantoor.

Ter gelegenheid van de opening van ons nieuwe agentschapskantoor te Menado vond op Zaterdag 19 September j.l. een zeer druk bezochte receptie plaats. Door het groot aantal bloemstukken was het nieuwe kantoor in een ware bloementuin herschapen.

Ontspanning

Inspanning

De prijs van Rp. 25.— ging na loting aan:
R. Klinkert — hoofdwerktuigkundige a/b van het ms. „Siaoe“.

De tweede prijs van Rp. 15.— is bestemd voor:

G. U. van Bronckhorst — afd. Transport/HK.

terwijl de derde prijs van Rp. 10.— is toegekend aan:

J. W. A. Boerma — agent te Sibolga.

Onze gelukwensen. En nu wij toch aan het prijzen uitdelen zijn, volgt hier de juiste oplossing van onze 3 rekenpuzzles, welke eveneens in het September-nummer voorkwamen.

Opgave 1: De zoons waren resp. 10, 14, 18, 22, 26 en 30 jaar oud.

Opgave 2: De boer begon zijn rondgang met fl. 1,50 op zak.

Opgave 3: De oudste zoon ontving: fl. 7.500.

De tweede zoon ontving: fl. 37.500.

De derde zoon ontving: fl. 52.500.

Het weeshuis erfde: fl. 82.500.

Wij ontvingen voor deze puzzle zeer vele (goede) oplossingen, zodat ook hier weer moest worden geloot. De gelukkige prijswinnaar is:

Ir. J. A. H. Gooszen — Chef Technische

Dienst/HK.

die hiermede de uitgeloopte prijs van Rp. 25,— ontving.

*

Nu weer een nieuwe opgave, een kruiswoordraadsel, waarvan de oplossingen ons uiterlijk **20 December a.s.** moeten hebben bereikt.

Voor de inzenders gelden de volgende voorwaarden:

1. Inzendingen, welke duidelijk van naam en adres moeten zijn voorzien, te richten aan:
de redactie van „de Uitlaat“ — p/a Hoofdkantoor K.P.M. — Djakarta;
2. Onduidelijk geschreven oplossingen worden zonder meer ter zijde gelegd,
3. Voor juiste inzendingen zijn 3 geldprijzen beschikbaar gesteld:
1 prijs van Rp. 25.—
1 prijs van Rp. 15.—
1 prijs van Rp. 10.—
Bij meerdere goede oplossingen beslist het lot.
4. Over oplossingen en/of toekenning der prijzen kan NIET worden gecorrespondeerd.

De oplossing van het kruiswoordraadsel, voorkomende in ons September-nummer, luidt als volgt:

PAPAVERRIGEWETEN
IDUSKILPAPAI
GROETABAKRENT
MEEGROFMOESGOM
EENSONTAARDNORA
NTTROGTOGONNN
TGOESKESMODEDD
GEMSKURASBENT
BITPOOLBODETYK
SAVEGAGELLEEMK
ELACHTOLMIERK
SRSTEMEBONSSE
PARTRANDERSTWE
AREBAALVETONAA
REGELSEDESOKRAM
TGEELTONWEERY
OVERSTEGBEREDEN

Kruiswoordraadsel

(Copyright „Denksport“)

Van links naar rechts:

1 kleur — 6 kleur — 8 kleur — 13 voertuig — 14 geur — 16 boom — 18 familielid — 19 vogel — 21 gebeurtenis — 22 trots — 23 gebogen been — 24 uiteinde v.e. spier — 26 voorzetsel — 28 namiddag — 29 kledingstuk — 30 keur — 32 korting — 35 plant — 36 moeras — 38 tot brij gekookte spijs — 40 stad in N. Amerika — 42 werkelijk — 45 kindervermaak — 47 drinkgerei — 48 erkentelijkheid — 49 boom — 51 rivier in Azië — 52 gebrek — 53 onaangenaam verblijf — 54 gewoonterecht — 58 kunststuk — 61 vogel — 62 latjesgordijn — 63 deel van Azië — 66 rustig — 67 zuivelproduct — 70 weg met bomen — 72 vis — 75 klepper — 77 deel van Azië — 78 noot — 79 in persoon — 81 plechtgewaad — 82 vocht — 83 koude valwind — 85 herkauwer — 87 vis — 88 voegwoord — 89 voorbeeld — 90 pl. in Drente — 92 pers. vnw. — 93 koetshuis — 94 toverheks — 95 opening v.e. vulkaan.

Van boven naar beneden:

1 arme — 2 engel — 3 hoofd v.h. gezin — 4 grond om een huis — 5 schoorsteenzwart — 6 vragend vnw. — 7 soort stof — 8 soort vennootschap — 9 Europeaan — 10 aandr. aanduiding — 11 leer v.h. heldendicht — 12 plat koekje van chocolade — 15 insect — 17 dwarsbalk — 20 hondenriem — 23 Nederl. munt — 25 dom — 27 getijde — 29 stad in Duitsland — 31 landverhuizing — 33 heilig dier — 34 karakter — 35 iem., die onwettige winst wil behalen — 37 precies — 38 onbep. vnw. — 39 Indisch eiland — 41 moeder — 43 en andere — 44 schrijver — 45 gat in het ijs — 46 inleggeld — 49 eerste vrouw — 50 groente — 55 dwaas — 56 slede — 57 uitdrukking — 58 wat gesproken wordt — 59 niet door twee deelbaar — 60 bouwland — 62 geluid — 64 deel v.h. lichaam — 65 tekengereedschap — 66 los neerhangend — 68 onbeweeglijk — 69 vleeshouwer — 71 slingerplant — 72 vorstentitel — 73 landb.werktuig — 74 deel v.d. voet — 76 lofspraak — 78 gebruik in kleding — 80 deel v.d. hand — 83 woud — 84 vogel — 85 bitter vocht — 86 voorzetsel — 89 noot — 91 voorz.

